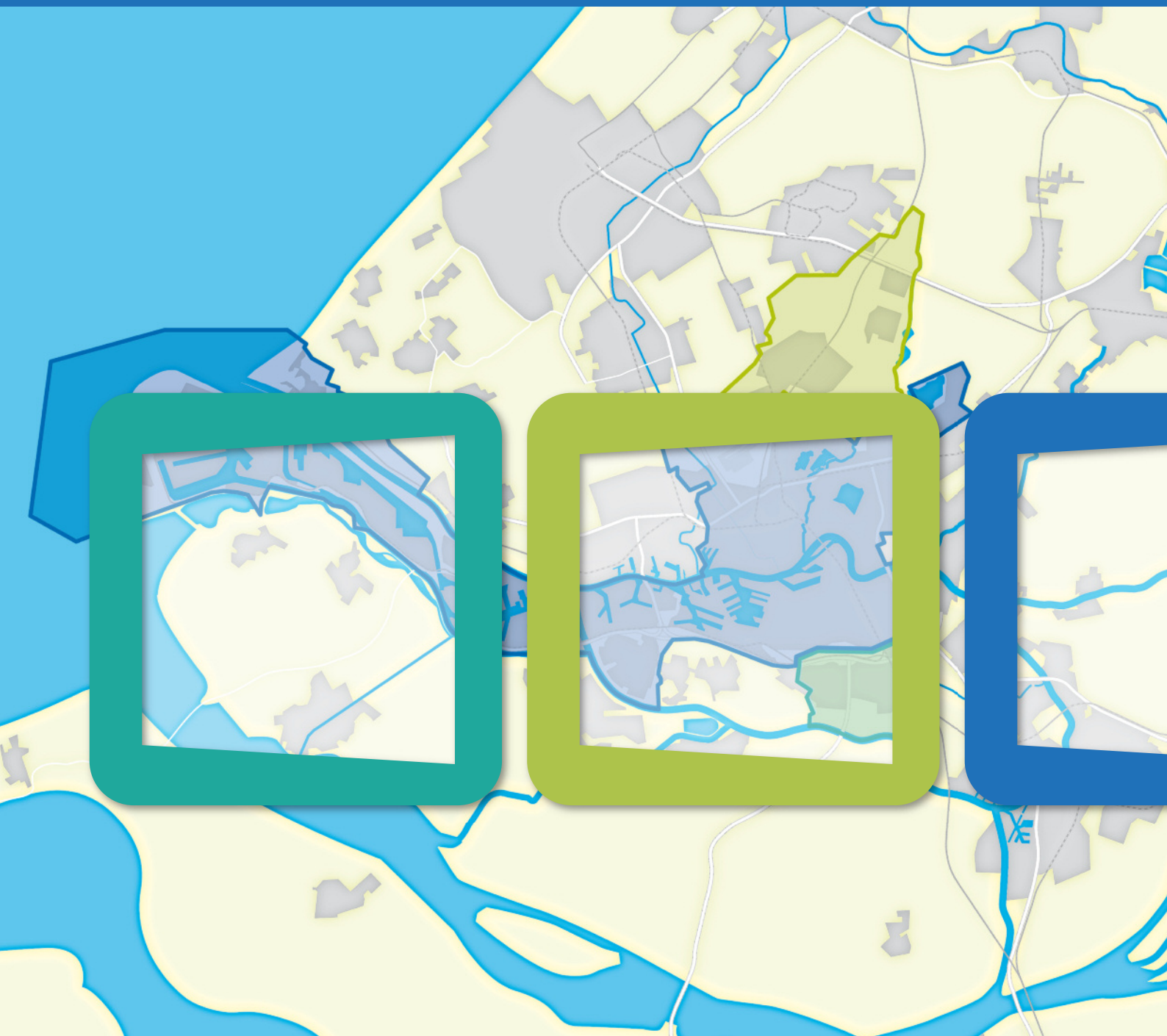

jaarverslag 2013 onderzoeksplannen 2014

Rekenkamers Barendrecht, Lansingerland en Rotterdam

Rekenkamer
BARENDRECHT

Rekenkamer
LANSINGERLAND

Rekenkamer
ROTTERDAM

voorwoord

Het afgelopen jaar heeft de rekenkamer in totaal elf onderzoeken en brieven gepubliceerd. De nadruk in 2013 lag vooral op onderzoeken in de fysieke sfeer. Gegeven de vaak omvangrijke budgettaire risico's lag dat min of meer voor de hand. Vooral de grondexploitatieproblematiek is belangrijk geweest voor de kennisopbouw binnen de rekenkamer. In het verlengde van de uitgevoerde onderzoeken in Rotterdam en Lansingerland hebben onderzoekers van de rekenkamer vele presentaties verzorgd over de grondexploitatieproblematiek voor gemeenteraden, toezichthouders en universiteiten. Het grondbeleid van de gemeente Rotterdam is mede op basis van deze opgebouwde expertise binnen de rekenkamer geheel herzien. Kennisverwerving en kennisoverdracht heeft ook een belangrijke rol gespeeld bij de onderzoeken naar de formatiereductie en gebiedsgericht werken. Beiden onderzoeken zijn meermalen in commissieverband besproken alvorens ze werden afgedaan in de raad. Ten slotte mag ook de brief die de rekenkamer heeft geschreven naar aanleiding van het voornemen om een garantie te verstrekken ten behoeve van de bouw van Het Nieuwe (Feijenoord) Stadion niet onvermeld blijven. Mede met het oog op de besluitvorming door de raad heeft de rekenkamer een afwegingskader ontwikkeld op basis waarvan op objectieve gronden een afweging voor of tegen gemeentegarantie kon worden gemaakt.

De rekenkamer heeft het afgelopen jaar een volgende stap gezet in haar professionalisering door het Kwaliteitshandvest verder uit te werken en er in de praktijk ook naar te handelen. Op basis van de resultaten van de recent opgestarte evaluatie van de Rekenkamer Rotterdam zal nog dit jaar duidelijk worden in hoeverre de kwaliteitsverbetering ook zijn beslag heeft gekregen.

Ten slotte kan nog worden vermeld dat de bezetting van de rekenkamer met twee fte's is verminderd, waarmee de taakstelling van 10% definitief is ingevuld. Met ingang van 2014 zal de programmering op deze lagere bezetting worden afgestemd

Paul Hofstra

Directeur van de Rekenkamers Barendrecht, Lansingerland en Rotterdam

inhoud

	1 onderzoek Rekenkamer Barendrecht
5	1-1 realisatie onderzoeksplan 2013
5	1-2 participatie of realisatie
6	1-3 decentralisatie jeugdzorg
	2 onderzoek Rekenkamer Lansingerland
8	2-1 realisatie onderzoeksplan 2013
8	2-2 grondige problemen
9	2-3 quick scan civiele kunstwerken
9	2-4 navolging rapport 'zorg om ondersteuning'
	3 onderzoek Rekenkamer Rotterdam
12	3-1 realisatie onderzoeksplan 2013
12	3-2 opvolgingsonderzoek re-integratie en voortijdig schoolverlaten
13	3-3 theater maken
15	3-4 realisatie college targets 2012
16	3-5 doortimmerd!
17	3-6 het nieuwe stadion
17	3-7 uitkomen met inkomen
18	3-8 onderhoud in de steigers
20	3-9 realisatie college doelstellingen 2010-2014
21	3-10 lopende en gestarte onderzoeken 2013
22	3-11 navolging eerdere publicaties
	4 projecten
29	4-1 Rekenkamer BES
29	4-2 soft controls
29	4-3 visitatie Randstedelijke Rekenkamer
	5 organisatie
30	5-1 implementatie visie
33	5-2 medewerkers
34	5-3 P&O-beleid
36	5-4 bedrijfsvoering
	6 jaarrekening Rekenkamer Rotterdam
37	6-1 resultatenrekening
37	6-2 toelichting op de resultatenrekening
39	6-3 balans
40	6-4 toelichting op de balans
41	6-5 verrekening 2013

7 onderzoeksplannen 2014

44	7-1	inleiding
44	7-2	onderzoeksplan 2014 Rekenkamer Barendrecht
44	7-3	onderzoeksplan 2014 Rekenkamer Lansingerland
45	7-4	onderzoeksplan 2014 Rekenkamer Rotterdam

bijlagen

49	bijlage 1	publicaties
50	bijlage 2	financiële reserve Rotterdam

Barendrecht

1 onderzoek Rekenkamer Barendrecht

1-1 realisatie onderzoeksplan 2012

De Rekenkamer Barendrecht voert jaarlijks één tot twee onderzoeken uit, waarvan er minimaal één in dat jaar leidt tot publicatie. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de in 2013 uitgevoerde onderzoeken.

tabel 1-1: realisatie onderzoeksplan 2013

onderzoek	raadsverzoek	start	publicatie
jongerencentrum	nee	september 2012	augustus 2013
decentralisatie jeugdzorg	nee	oktober 2013	april 2014

In de volgende paragrafen worden de uitgevoerde onderzoeken nader toegelicht.

1-2 participatie of realisatie

conclusies en aanbevelingen

Op 16 juli 2013 is het rapport 'participatie of realisatie – besluitvorming en burgerparticipatie over een jongerencentrum in Barendrecht' gepubliceerd. De aanleiding voor het onderzoek was tweeledig. Enerzijds de vertraging die de realisatie van het jongerencentrum op heeft gelopen en anderzijds het niet effectieve verloop van burgerparticipatietrajecten inzake de plan- en besluitvorming. Uit het onderzoek blijkt dat de vertraging in de realisatie allereerst voortkwam uit de lage bestuurlijke prioriteit die is gegeven aan het jongerencentrum. Vanaf eind jaren '90 tot 2006 was het gemeentebestuur niet actief bezig met het realiseren van een jongerencentrum. In 2006 besloot het college de realisatie op te nemen in het collegeprogramma. De voornaamste reden dat het jongerencentrum er tot op heden niet is gekomen, is dat de maatschappelijke behoefte en de invulling van het jongerencentrum onvoldoende zijn onderbouwd. Daarnaast zat er geen logische volgorde in de kaderstelling, het vaststellen van een programma van eisen en de besluitvorming over een locatie.

De burgerparticipatie m.b.t. de keuze voor een locatie en het programma van eisen is niet altijd behoorlijk verlopen. De beïnvloedingsruimte van belanghebbenden was onvoldoende reëel en ook de communicatie vanuit de gemeente was niet altijd tijdig en van voldoende kwaliteit. Dit had ook impact op de effectiviteit van de burgerparticipatie. De gemeente is er niet in geslaagd draagvlak te creëren voor besluiten en ook de interactie met belanghebbenden is niet verbeterd. De laatste conclusie die de rekenkamer trekt, is dat het college de participatie niet conform eigen beleid heeft voorbereid en uitgevoerd. Het beleidskader 'interactief beleid in Barendrecht' is niet gebruikt.

Op basis van de bevindingen en conclusies heeft de rekenkamer aanbevelingen geformuleerd. Deze reiken verder dan alleen de casus jongerencentrum. Zo vindt de rekenkamer het van belang dat het college voldoende tijd investeert in de afweging en besluitvorming tot burgerparticipatie. Dit moet leiden tot concrete doelen en kaders voor de burgerparticipatie, zodat duidelijk is wat beoogd wordt met de participatie. Dit geeft duidelijke kaders voor de invloed die belanghebbenden hebben en zo worden er geen irreële verwachtingen gewekt. De rekenkamer heeft ook aanbevolen het door de raad vastgestelde beleidskader te herzien en te gebruiken.

reactie B en W

In de bestuurlijke reactie geeft het college van B en W aan dat de aanbevelingen worden onderschreven met als doel lessen te trekken voor toekomstige participatietrajecten in Barendrecht. Het college heeft de raad voorgesteld alle aanbevelingen te verwerken in de herziening van het beleidskader 'burgerparticipatie' en dit nog in deze collegeperiode te doen.

raadsbehandeling

De raadsbehandeling van het onderzoek is uitvoerig geweest. De rekenkamer heeft de conclusies en aanbevelingen eerst gepresenteerd in de oriënterende raadscommissie Samenleving op 3 september 2013. Raadsleden hebben toen de mogelijkheid gehad tot het stellen van vragen en het doorgronden van de betekenis van de conclusies en aanbevelingen. Vervolgens heeft de commissie Samenleving het rapport op 27 september 2013 behandeld en een raadsbesluit voorbereid. Op 15 oktober 2013 is dit behandeld in de gemeenteraad, wat is uitgemond in een besluit om alle aanbevelingen gericht op de toekomst over te nemen.

navolging

De realisatie van het jongerencentrum is concreter geworden. De keuze voor de locatie MFA Lagewei blijft en de uitvoeringsplannen krijgen vorm. Op 17 december 2013 besluit het college van B en W dat een conceptversie voor een (herziene) nota burgerparticipatie niet van voldoende kwaliteit is. Het college is van mening dat het proces zorgvuldig moet worden doorlopen en meer tijd vergt dan aanvankelijk is ingeschat. Het college heeft het voorstel gedaan om de nota in de loop van 2014 te laten opstellen, door en voor een nieuw gemeentebestuur.

1-3 decentralisatie jeugdzorg

Mede naar aanleiding van de zorgen die de raad eerder heeft uitgesproken over de financiële risico's van de decentralisatie Jeugdzorg, is de rekenkamer in november 2013 een quick scan gestart naar de voorbereiding van de gemeente Barendrecht op deze decentralisatie en de beheersing van de financiële risico's die aan deze decentralisatie zijn verbonden. De rekenkamer beoogt met deze quick scan inzicht te bieden in de financiële risico's van de decentralisatie jeugdzorg voor de gemeente en te oordelen over de gemeentelijke voorbereiding op de beheersing van die risico's. Op verzoek van de gemeente heeft de rekenkamer in december 2013 besloten de planning van de uitvoering van de quick scan aan te passen, omdat op dat moment het meerjarenbeleidsplan jeugdhulp van de gemeente Barendrecht nog niet gereed was. Na de vaststelling van het meerjarenbeleidsplan jeugdhulp door de raad op 28 januari 2014, is de quick scan hervat. Het onderzoeksrapport zal op 23 april 2014 worden gepubliceerd.

2 onderzoek Rekenkamer Lansingerland

2-1 realisatie onderzoeksplan 2013

De Rekenkamer Lansingerland voert jaarlijks één tot twee onderzoeken uit, waarvan er minimaal één in dat jaar leidt tot publicatie. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de in 2013 uitgevoerde onderzoeken.

tabel 2-1: realisatie onderzoeksplan 2013

onderzoek	raadsverzoek	start	publicatie
economisch beleid	nee	oktober 2012	september 2013
civiele kunstwerken	nee	december 2013	april/mei 2014

In de volgende paragrafen worden de uitgevoerde onderzoeken nader toegelicht.

2-2 grondige problemen

conclusies en aanbevelingen

Op 5 september 2013 publiceerde de Rekenkamer Lansingerland het rapport 'grondige problemen, een onderzoek naar bedrijventerreinen in de gemeente Lansingerland'. Dit onderzoek richtte zich op de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en de tevredenheid van ondernemers die zich recent op nieuwe terreinen hadden gevestigd.

Uit het onderzoek bleek dat grote risico's bij bedrijventerreinen leidden tot financiële problemen voor de gemeente. De gemeente kan grond op bedrijventerreinen nauwelijks verkopen. Het besluit om risicovol deel te nemen in de Bleizo ontwikkeling heeft de gemeente in 2008 op basis van onvolledige informatie, zonder marktonderzoek en onder hoge tijdsdruk genomen. Daarnaast was in 2012 onvoldoende helder of er wel genoeg geld gereserveerd was voor de extra kosten die gemaakt werden vanwege het wachten op de komst van station Bleizo. Uit het onderzoek volgde dat de gemeente wel heel bedrijfsgericht is; ondernemers zijn zeer tevreden over de dienstverlening van de gemeente.

reactie B en W

Het rapport kende een uitvoerige reactie van het college van B en W, waarop de rekenkamer op haar beurt inhoudelijk heeft gereageerd. De reactie van het college en het nawoord van de rekenkamer hadden onder andere betrekking op de volgende onderwerpen: de afstand tot de gemeenschappelijke regelingen, financiële tegenvallers (inclusief de weerstandscapaciteit), de informatievoorziening, de aansluiting tussen de grondexploitaties van de gemeenschappelijke regelingen Bleizo en Hoefweg, de uitgiftetermijnen en het marktonderzoek.

In een brief van 10 september 2013 doet het college een voorstel over de implementatie van de aanbevelingen van de rekenkamer. De belangrijkste punten uit deze brief zijn:

- De aanbevelingen ten aanzien van de afstemming tussen de gemeenschappelijke regelingen Bleizo en Hoefweg worden overgenomen en nog dit jaar uitgevoerd.
- Het college neemt bij de actualisatie van het risicobeleid in 2014 de aanbevelingen van de rekenkamer ten aanzien van het verbeteren van de inschatting van de benodigde weerstandscapaciteit mee of wijkt daar gemotiveerd van af.
- Het college geeft invulling aan de aanbevelingen over de informatievoorziening.
- De bestaande uitgiftetermijnen in de grexen blijven gehandhaafd en in de risicoanalyse wordt rekening gehouden met de risico's van een vertraagde uitgifte of lagere grondprijs.

raadsbehandeling

Het rapport is besproken in de commissie Algemeen Bestuur op 10 oktober 2013. Tijdens de raadsbehandeling van 31 oktober 2013 is het voorstel van het college, zoals geformuleerd in de brief van 10 september 2013, aangenomen.

navolging

Nog niet van toepassing

2-3 quick scan civiele kunstwerken

Op 9 december 2013 is de onderzoeksopzet naar de gemeenteraad gestuurd. De rekenkamer beoogt met deze quick scan na te gaan of de gemeente Lansingerland voldoende zicht heeft op de risico's die samenhangen met de gekozen onderhoudsstrategie en de bezuinigingen op het budget. Tevens beoogt de rekenkamer te beoordelen of de gemeente adequate maatregelen heeft getroffen om de risico's te beheersen. Naar verwachting zullen de resultaten van de quick scan in april/mei 2014 worden gepubliceerd.

2-4 navolging rapport 'zorg om ondersteuning'

Op vrijdag 14 december 2012 publiceerde de rekenkamer het rapport 'zorg om ondersteuning, de uitvoering van de WMO in Lansingerland'. De gemeente Lansingerland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) waarbij wordt ingezet op het meedoen in de samenleving van burgers met een beperking (compenseren). De rekenkamer concludeerde in het rapport dat als gevolg van een gebrek aan capaciteit en communicatie met organisaties in het veld de uitvoering van de WMO budgettair onbeheersbaar was geworden. Het ontbrak aan een toereikend inzicht op het kostenverloop (inzicht in gebruik van voorzieningen, de feitelijke vraag en de opbouw van de doelgroep). Ook was er onvoldoende inzicht in de vraag naar collectieve voorzieningen en de bijbehorende kosten. Het college heeft aangegeven dat de conclusies van de rekenkamer inzake gebrekkig inzicht en geen controle vrijwel geheel overeenkomen met de door hen in 2011 geconstateerde verbeterpunten. Het college was van mening dat het werk dat zij in 2012 in het kader van een verbetertraject verricht had, overeenkwam met de aanbevelingen van de rekenkamer. Op 5 februari 2013 heeft de rekenkamer haar rapport toegelicht aan de commissie Samenleving. Bij deze toelichting heeft de rekenkamer aangegeven waarom zij van mening is dat het huidige verbetertraject onvoldoende grip zal geven op de

beheersbaarheid en de beleidsmatige ontwikkeling van de WMO, waardoor een additioneel plan van aanpak van het college gewenst is.

Op 28 maart 2013 werd het rapport behandeld in de gemeenteraad. De raad is unaniem akkoord gegaan met het raadsbesluit om kennis te nemen van de aanbevelingen van de rekenkamer en de reactie van het college. Ook is het college middels het aangenomen raadsvoorstel verzocht om in het tweede kwartaal van 2013 een tussentijds evaluatie en rapportage over de kostenontwikkeling in de WMO op te leveren inclusief een voortgangsrapportage met betrekking tot de overige aanbevelingen van de rekenkamer. In een brief d.d. 31 december 2013 heeft het college de commissie Samenleving geïnformeerd over de kostenontwikkeling in de WMO. Het college gaat in deze brief niet in op de voortgang van de uitvoering van de overige aanbevelingen van de rekenkamer.

Rotterdam

3 onderzoek Rekenkamer Rotterdam

3-1 realisatie onderzoeksplan 2013

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de onderzoeken die de Rekenkamer Rotterdam in 2013 uitgevoerde onderzoeken.

tabel 3-1: realisatie onderzoeksplan 2013

onderwerp	raadsverzoek	start	realisatie
opvolgingsonderzoek re-integratie en voortijdig schoolverlaten	nee	juli 2012	januari 2013
cultuurhuis Hoogvliet	ja*	januari 2012	januari 2013
meetbare doelen 2012 (brief)	nee	april 2013	juni 2013
timmerhuis	nee	september 2012	juli 2013
het nieuwe stadion (brief)	nee	juli 2013	juli 2013
beheersing WWB + brief egaliseringsreserve BUIG-budget	nee	april 2013	oktober 2013
onderwijshuisvesting	nee	maart 2012	oktober 2013
meetbare doelen collegeperiode (brief)	nee	december 2013	december 2013
kindvriendelijke wijken	nee	december 2012	april 2014 (planning)
integriteit subsidies	nee	oktober 2013	oktober 2014 (planning)
oranjebonnen	ja	november 2013	medio 2014 (planning)

* verzoek deelgemeente

In de volgende paragrafen worden de uitgevoerde onderzoeken nader toegelicht.

3-2 opvolgingsonderzoek re-integratie en voortijdig schoolverlaten

Op 24 januari 2013 publiceerde de rekenkamer de resultaten van een zogenaamd opvolgingsonderzoek naar de effecten en de doorwerking van eerdere rekenkamer-rapporten. Aanleiding voor dit onderzoek was dat de rekenkamer inzicht wilde krijgen in de mate waarin en de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de aanbevelingen uit eerdere rapporten.

De rekenkamer heeft in dit onderzoek de opvolging van twee rapporten onderzocht: het rapport 'zicht op werk' (2007) over de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad over re-integratietrajecten en het rapport 'zonder diploma geen relaxed werk' (2008) over de doorwerking van het beleid inzake voortijdig schoolverlaten (VSV) bij voortijdig schoolverlaters. De rekenkamer is in het opvolgingsonderzoek nagegaan:

- op welke wijze de beide rapporten in de raad zijn behandeld en tot welke besluitvorming dit heeft geleid;
- in welke mate de aanbevelingen door het vorige college zijn uitgevoerd;
- in hoeverre de uitvoering van de aanbevelingen terug te zien is in het beleid van het huidige college;
- en welke factoren de mate van uitvoering kunnen verklaren.

Omdat de beide rapporten in de vorige collegeperiode zijn verschenen en door de vorige raad zijn behandeld, bevat het opvolgingsonderzoek geen conclusies en aanbevelingen gericht aan het huidige college. Het opvolgingsonderzoek is primair voor de rekenkamer zelf bedoeld, om lessen te trekken over haar eigen functioneren. Deze lessen betreffen onder meer de onderzoeksprogrammering en de wijze waarop aanbevelingen zijn geformuleerd. De rekenkamer heeft er voor gekozen de rapportage in het Platform Rekenkamer Rotterdam te bespreken. Dit is gebeurd op 31 januari 2013. Een verdere politiek-bestuurlijke behandeling is niet aan de orde.

Naar aanleiding van het opvolgingsonderzoek besloot de rekenkamer begin 2013 voor de tweede helft van 2013 een onderzoek naar voortijdig schoolverlaten te programmeren. In dit vervolgonderzoek zou de nadruk worden gelegd op de mate waarin zorgstructuren rondom (potentiële) VSV'ers adequaat genoeg zijn om hen terug te leiden naar school of te behoeden voor uitval, en de mate waarin met het beleid alle VSV'ers worden bereikt. Door inbreuken in de planning is dit onderzoek niet van start gegaan en liep het onderwerp weer mee in de totstandkoming van de programmering voor 2014. Uiteindelijk is ervoor gekozen geen vervolgonderzoek meer te doen, onder meer gelet op de recente gunstige cijfers ten aanzien van VSV'ers.

3-3 theater maken

conclusies en aanbevelingen

Op 10 januari 2013 heeft de rekenkamer het rapport 'theater maken, onderzoek naar het Cultuurhuis/Ons Huis' gepubliceerd. Dit onderzoek heeft de rekenkamer uitgevoerd op verzoek van de deelraad Hoogvliet. In de oorspronkelijke plannen was geen structurele financiering van de deelgemeente noodzakelijk voor het Cultuurhuis/Ons Huis. Tijdens de ontwikkeling van het Cultuurhuis bleek dat in toenemende mate wel financiering van de deelgemeente noodzakelijk was. Medio 2011 werd uiteindelijk duidelijk dat de ontwikkeling van het Cultuurhuis/Ons Huis zelfs (zeer) grote financiële risico's voor de deelgemeente met zich mee zou brengen. Omdat het voor de deelraad van de deelgemeente Hoogvliet onduidelijk was hoe deze risico's hebben kunnen ontstaan, heeft de deelraad de rekenkamer verzocht om hier onderzoek naar te doen.

Uit het onderzoek bleek dat het dagelijks bestuur (DB) zich bij de ontwikkeling van het Cultuurhuis te veel en te lang heeft laten leiden door de ambitie om in het Cultuurhuis een theaterfunctie te huisvesten. Hierdoor heeft het DB (te) optimistische uitgangspunten gehanteerd en ging het voorbij aan de risico's en de mogelijke consequenties daarvan. De deelraad ging keer op keer mee in de ambitie van het dagelijks bestuur om een Cultuurhuis met theaterfunctie te ontwikkelen. Ook heeft het DB op cruciale momenten de deelraad niet tijdig, onjuist en/of onvolledig geïnformeerd. In enkele gevallen is dit door de deelraad gesignaleerd, maar daar is vervolgens niet naar gehandeld.

Daarnaast kwam uit het onderzoek naar voren het college van B en W nauwelijks tot geen regie heeft gevoerd op de ontwikkeling van het Cultuurhuis en de verantwoordelijkheid hiervoor bij de deelgemeente heeft gelegd c.q. gelaten. Hiermee kreeg en nam de deelgemeente de taak op zich om zelfstandig het Cultuurhuis te ontwikkelen. Dit is een taak waarvoor de deelgemeente onvoldoende is geëquipeerd.

Ten slotte hebben onvoldoende samenwerking tussen de betrokken gemeentelijke partijen en het niet tijdig en adequaat vastleggen van bindende afspraken en uitgangspunten, bijgedragen aan de problemen die zijn ontstaan bij de realisatie van het Cultuurhuis.

Hoewel de ontwikkeling van het Cultuurhuis gestopt is, werken besluiten die in dat kader zijn genomen wel door in de huidige ontwikkeling van het alternatief 'Ons Huis'; een plan zonder theaterfunctie. Alhoewel 'Ons Huis' zorgt voor een minder grote financiële belasting voor de deelgemeente, is er nog wel sprake van financiële risico's voor de deelgemeente waarvan de precieze omvang nog niet valt te voorspellen. Wel zijn de risico's beter beheersbaar, omdat duidelijk is om welke risico's het gaat en hoe groot de maximale financiële gevolgen zullen zijn.

De rekenkamer heeft in totaal zeven aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen hebben o.a. betrekking op de rolinvulling van de deelraad, het nemen van initiatieven om de nog bestaande risico's op te vangen/te verminderen en de invulling van de (regie)rol van het college. Inmiddels is 'Ons Huis' opgeleverd en doet het pand sinds maart 2014 dienst als stadswinkel, deelgemeentekantoor en bibliotheek. Een belangrijk financieel risico doet zich nu voor; de commerciële ruimtes in het gebouw zijn (nog) niet verhuurd. Dit komt ten laste van de (deel)gemeente.

reactie dagelijks bestuur Hoogvliet

In eerste instantie heeft het DB van de deelgemeente Hoogvliet in zijn bestuurlijke reactie nagelaten te reageren op de conclusies en aanbevelingen. Naar aanleiding van de behandeling in de deelraad heeft het DB alsnog hier op gereageerd. In de nagezonden reactie onderschrijft het DB feitelijk alle conclusies. Ook de aanbevelingen worden overwegend onderschreven. Ten aanzien van de aanbeveling om een voorziening te vormen voor de nog bestaande (huur)risico's, geeft het DB aan dat hiervoor reeds een voorziening in de meerjarenbegroting is opgenomen. Omdat hiermee de aanbeveling van de rekenkamer om een voorziening te treffen reeds is opgevolgd, heeft de rekenkamer in het nawoord op de reactie van het dagelijks bestuur aangegeven deze aanbeveling te laten vervallen. De rekenkamer hecht er overigens aan hierbij op te merken dat de meerjarenbegroting waarop het dagelijks bestuur doelt, op het moment waarop het rekenkameronderzoek eindigde nog niet beschikbaar was.

reactie B en W

In de bestuurlijke reactie van het college worden de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer overwegend onderschreven. Het college is van mening dat aan de drie aanbevelingen die betrekking hebben op de (regie)rol van het college bij projecten in de stad reeds is voldaan. Door de vorming van een nieuwe vastgoedorganisatie en de invoering van de RSPW en MPRV is deze regierol inmiddels bestaande praktijk. In het nawoord heeft de rekenkamer aangegeven het eens te zijn met het college dat hiermee in principe problemen, zoals die zich bij de ontwikkeling van het Cultuurhuis voordeden, kunnen worden voorkomen. Daarom heeft de rekenkamer twee aanbevelingen die te maken hebben met de (regie)rol van het college ingetrokken. Dit met de kanttekening dat de effecten van deze maatregelen zich nog in de praktijk (verder) zullen moeten bewijzen en dat de rekenkamer hier in toekomstige onderzoeken bijzondere aandacht aan zal besteden.

raadsbehandeling

deelraad Hoogvliet

Op 15 januari 2013 is het onderzoek door de rekenkamer in de deelraad toegelicht, waarna op 17 januari de inhoudelijke behandeling volgde. Alle fracties deelden de conclusies en aanbevelingen. Omdat de deelraad nog wel aangaf een schriftelijke reactie van het dagelijks bestuur op de conclusies en aanbevelingen te missen, deed de portefeuillehouder de toezegging alsnog met deze reactie te komen. Daarnaast werd door de deelraad een motie aangenomen waarin het DB wordt opgedragen de aan het dagelijks bestuur gerichte aanbevelingen uit te voeren. Op 7 maart is nogmaals gedebatteerd over het onderzoek en is een besluit in stemming gebracht waarin de aanbevelingen van de rekenkamer zijn vervat. De deelraad kon niet tot een besluit komen, omdat de stemmen staakten. Op 25 april is het besluit opnieuw in stemming gebracht en aangenomen.

gemeenteraad

Op 10 april 2013 is het rapport behandeld in de commissie FIB. In de commissie is vooral gesproken over de wederzijdse ambtelijke en politieke verantwoordelijkheden tussen de centrale gemeente en de deelgemeente en binnen de deelgemeente. Geconcludeerd werd dat er teveel partijen bij dit project betrokken zijn geweest met verschillende, soms conflicterende belangen. De commissie FIB heeft voorgesteld de conclusies van het rapport te onderschrijven en kennis te nemen van de aanbevelingen aan de deelraad en het dagelijks bestuur van Hoogvliet. Van de drie aanbevelingen die de rekenkamer aan de gemeenteraad heeft gedaan is er één overgenomen. Dit betrof de aanbeveling om bij projecten waar sprake is van meer partijen – publiek en/of privaat -, afspraken tijdig, volledig en specifiek vast te leggen, zodat rollen, verantwoordelijkheden en te leveren prestaties/producten ten aanzien van het te realiseren project helder zijn.

navolging

Het dagelijks bestuur van de deelgemeente Hoogvliet heeft niet meer aan de deelraad gerapporteerd over de wijze waarop de aanbevelingen uit het rapport zijn uitgevoerd. Ook het college van B en W heeft nog niet gerapporteerd over de uitvoering van de aanbeveling die door de gemeenteraad is overgenomen. Op 7 oktober 2013 heeft de wethouder een uitstelbericht aan de raad gestuurd waarin hij aangeeft dat de afdoening meer tijd nodig heeft gezien de breedte van de aanbeveling.

3-4 realisatie collegetargets 2012

conclusies en aanbevelingen

Conform haar onderzoeksplan heeft de rekenkamer in 2013 onderzoek gedaan naar de realisatie van de collegedoelen in 2012. De rekenkamer heeft de relevantie, juistheid en controleerbaarheid van de realisatiecijfers die zijn verantwoord in het jaarverslag 2012 van de gemeente Rotterdam onderzocht. De rekenkamer heeft hierbij gebruik kunnen maken van bevindingen van Concern Auditing. Daarnaast heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de wijze waarop het college invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport 'sturen op termijn,' uit 2012.

De rekenkamer concludeerde dat bij dertien van de 23 targets een mijlpaal voor het jaar 2012 is geformuleerd. Deze dertien targets waren voorzien van een verantwoording die in één geval niet relevant bleek, en in één geval oncontroleerbaar. Hierdoor was voor

slechts elf targets de realisatie vast te stellen, waarbij bleek dat slechts drie mijlpalen aantoonbaar waren gerealiseerd. Voorts concludeerde de rekenkamer dat het in veel gevallen ontbrak aan een toelichting op de realisatiecijfers in het jaarverslag.

Ten aanzien van de opvolging van de aanbevelingen uit 'sturen op termijn' concludeerde de rekenkamer dat van de vijf aanbevelingen er twee nog niet waren uitgevoerd.

De rekenkamer heeft op basis van de conclusies een viertal aanbevelingen aan het college gedaan. De aanbevelingen hadden onder andere betrekking op het zorgen voor één integrale verantwoording over de realisatie van de collegetargets en het inzicht dat deze verantwoording zou moeten verschaffen. Ook richtten de aanbevelingen zich op het beter borgen van de relevantie, betrouwbaarheid, controleerbaarheid en juistheid van de verantwoording. Tenslotte deed de rekenkamer een aanbeveling gericht op de voorbereidingen op de invulling van de collegetargets in de volgende collegeperiode.

reactie B en W

In zijn reactie geeft het college van B en W onder meer aan dat zij één integrale verantwoording over de realisatie van het CWP niet zinvol vindt. Verder is het college van mening dat er sprake is van voldoende controle en dat het niet nodig is de aanbeveling over een betere borging van de relevantie, betrouwbaarheid, controleerbaarheid en juistheid over te nemen. Ten aanzien van de te treffen voorbereidingen voor de volgende collegeperiode geeft het college aan dit over te laten aan het volgende college. Tenslotte heeft het college het beeld dat de rekenkamer bij een aantal targets schetst in haar reactie genuanceerd.

raadsbehandeling

Na een toelichting van de directeur rekenkamer in de commissie BVM is bij de raadsbehandeling van het jaarverslag 2012 besloten dat twee aanbevelingen ongewijzigd worden overgenomen. De overige twee aanbevelingen zijn met aanpassingen in de formulering overgenomen. Aanleiding voor de aanpassingen was dat de gemeenteraad zelf de vrijheid wil hebben de vorm en het document te kiezen waarin over de collegetargets wordt verantwoord en de volgende raad de vrijheid moet hebben om zelf targets vast te stellen. Wel heeft het college van de raad de opdracht gekregen te zorgen dat informatiesystemen zo worden ingericht dat over alle doelstellingen kan worden gerapporteerd.

navolging

Het college heeft geen plan van aanpak uitgewerkt voor de uitvoering van de aanbevelingen. De aanbevelingen zijn meegenomen in het proces rondom de eindverantwoording over de periode 2010 en 2014, in de instructies die voor dit proces zijn opgesteld en in de controle door Concern Auditing op de eindverantwoording.

3-5 doortimmerd!

conclusies en aanbevelingen

Op 16 juli 2013 publiceerde de rekenkamer het rapport 'doortimmerd!', onderzoek naar de ontwikkeling van het Timmerhuis'. De belangrijkste conclusie van het rapport was dat, op enkele aandachtspunten na, de bouw van het Timmerhuis op koers ligt. Door de gekozen contractvorm liggen veel risico's bij de aannemer en is de kans groot dat het Timmerhuis binnen de daarvoor gestelde kaders ontwikkeld kan worden.

De aandachtspunten die uit het onderzoek naar voren kwamen betreffen het risico-management en de informatievoorziening naar de gemeenteraad. Het college heeft in de Rotterdamse Standaard Projectmatig Werken (RSPW) vastgelegd op welke wijze fysieke projecten binnen de gemeente uitgevoerd moeten worden. Het college voldoet niet altijd aan deze voorschriften. Bij de inventarisatie van de risico's in het project Timmerhuis waren bijvoorbeeld onvoldoende experts van buiten het project betrokken en de risico's zijn niet altijd op tijd in kaart gebracht. Daarnaast is de informatie die het college aan de gemeenteraad verstrekt een aandachtspunt. Het college heeft de raad niet over alle grote risico's geïnformeerd, toen de raad moest besluiten over de start van de voorbereiding van het project. Toen de raad vervolgens besloot om het Timmerhuis te laten bouwen, heeft het college niet laten weten hoe groot de financiële omvang van de risico's was.

reactie B en W

In zijn reactie gaan het college in op de conclusies en de aanbevelingen. Het college legt uit waarom in sommige gevallen niet geheel volgens de RSPW is gewerkt. Ook gaf het college aan welke verbeterpunten zij zagen voor de monitor grote projecten. Ten aanzien van de aanbevelingen gaf het college aan dat zij inmiddels al een aantal maatregelen genomen heeft die in lijn liggen met de aanbevelingen.

raadsbehandeling

Het rekenkamerrapport 'doortimmerd!' is behandeld in de commissie FIB op 4 september 2013. Op 3 oktober 2013 heeft de gemeenteraad besloten om de hoofdconclusies van het rapport te onderschrijven, de aanbevelingen over te nemen en het college op te dragen de aanbevelingen uit te voeren en daarover aan de raad te rapporteren voor 1 december 2013.

navolging

Het college heeft in 2013 niet aan de raad gerapporteerd over de uitvoering van de aanbevelingen.

3-6 het nieuwe stadion

In het kader van de besluitvorming rond de garantiestelling van Het Nieuwe Stadion (HNS) heeft de rekenkamer een brief naar de raad verzonden, waarin een nader besluitvormingskader is uitgewerkt. Hierin is aangegeven aan welke financiële en juridische eisen een eventuele garantiestelling zou moeten voldoen.

3-7 uitkomen met inkomen

conclusies en aanbevelingen

In april 2011 werd de gemeente Rotterdam geconfronteerd met een tekort op de bijstandsuitkeringen dat werd geraamd op € 100 mln. Om dit tekort terug te dringen is in juni 2011 een eerste pakket van maatregelen samengesteld, dat in april 2012 werd gevolgd door een aanvullend pakket met maatregelen. In totaal 36 maatregelen moesten zorgen voor een afnemende instroom in de bijstand, een toenemende uitstroom en lagere gemiddelde kosten per uitkering. Het omvangrijke tekort in 2011 was voor de rekenkamer aanleiding een onderzoek uit te voeren naar de beheersing van de uitkeringslasten. Mede op verzoek van het Platform Rekenkamer Rotterdam richtte het onderzoek zich op de effectiviteit van de maatregelen die tot een betere beheersing van de uitkeringslasten moesten leiden.

Op 29 oktober 2013 is het rapport 'uitkomen met inkomen, onderzoek naar beheersing uitkeringslasten' gepubliceerd. Uit het onderzoek volgde dat het financiële tekort op de bijstandsuitkeringen in 2012 en 2013 aanzienlijk was geslonken en dit met name te danken was aan een verminderde instroom in de bijstand. De daling in de instroom is voornamelijk het gevolg van de verplichte zoekperiode die vanaf juli 2011 geldt voor iedereen die een uitkering aanvraagt. Ondanks de vele uitstroombevorderende maatregelen bleek er geen sprake van een toegenomen uitstroom uit de uitkering. Ook de beoogde daling van de gemiddelde kosten per uitkering bleek nog niet gerealiseerd.

In relatie tot de conclusies van het onderzoek heeft de rekenkamer onder meer de aanbeveling gedaan om prioriteit te geven aan de maatregelen die de grootste bijdrage kunnen leveren aan het beheersen van de uitkeringslasten. Ook heeft de rekenkamer aanbevolen om op doelmatige wijze te investeren in het verbeteren van het inzicht in de resultaten en de kosten en baten van diverse maatregelen.

reactie B en W

In zijn reactie sprak het college haar waardering uit voor het rapport en gaf het college aan de conclusies te herkennen en te omarmen. Daarnaast maakte het college het voornemen kenbaar om de risicoreserve WWB om te vormen tot een egalisatiereserve. Middels een brief d.d. 28 oktober 2013 heeft de rekenkamer een aantal kritische kanttekeningen bij dit voornemen geplaatst en de gemeenteraad geadviseerd om deze overwegingen te betrekken in de besluitvorming over de begroting 2014 en de te vormen egalisatiereserve.

raadsbehandeling

In de raadsvergadering van 13 februari 2014 heeft de raad de conclusies uit het onderzoek onderschreven en de aanbevelingen overgenomen. Met betrekking tot de omvorming van de risicoreserve WWB tot een egalisatiereserve heeft Leefbaar Rotterdam bij de behandeling van de begroting 2014 een motie ingediend om de voorbereidingen om te komen tot een egalisatiereserve WWB te staken. Deze motie werd verworpen.

navolging

Nog niet van toepassing

3-8 onderhoud in de steigers

conclusies en aanbevelingen

Op 9 oktober 2013 is het rapport 'onderhoud in de steigers, onderzoek naar de huisvesting in het primair en speciaal onderwijs', verschenen. De rekenkamer concludeerde in het rapport dat het college geen actueel en adequaat zicht heeft op de staat van onderhoud van Rotterdamse scholen in het primair (speciaal) onderwijs. Dit komt onder meer door een zeer gebrekkige dossiervorming en het ontbreken van een actuele en adequate conditiemeting van schoolgebouwen. Hierdoor is het college onvoldoende in staat om te sturen op de kwaliteit van de schoolgebouwen.

Gemeenten hebben de wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van scholen en krijgen de middelen hiervoor uit het gemeentefonds. De rekenkamer komt in haar rapport tot de conclusie dat het college de zorgplicht ten aanzien van het buitenonderhoud van schoolgebouwen onvoldoende heeft ingevuld en de verantwoordelijkheid voor de staat van onderhoud teveel aan de schoolbesturen heeft overgelaten. Schoolbesturen zouden

volgens de overeenkomst 'structurering planmatig onderhoud' jaarlijks onderhoudsgelden van de gemeente ontvangen om het onderhoud conform de meerjaren-onderhoudsplannen uit te voeren. De rekenkamer heeft geconstateerd dat de gemeente deze onderhoudsgelden niet altijd tijdig heeft uitgekeerd waardoor de schoolbesturen niet in staat waren om het geplande onderhoud tijdig uit te voeren. Ook heeft de gemeente niet tijdig een financiële toets uitgevoerd op de verantwoordingen en geen inspecties uitgevoerd om te controleren of de (onderhouds)werkzaamheden conform afspraak zijn verricht. Ten slotte heeft de rekenkamer vastgesteld dat de gemeente het beschikbare budget voor onderwijshuisvesting daadwerkelijk aan onderwijshuisvesting heeft besteed. De rekenkamer merkt hierbij op dat het budget onvoldoende is om de zelf opgelegde normen en beleidsambities op het gebied van onderhoud te realiseren.

In het rapport heeft de rekenkamer een aantal aanbevelingen opgenomen. Een aanbeveling is om voldoende budget beschikbaar te stellen om de zorgplicht op het niveau van de vastgestelde ambities in te kunnen vullen. Andere aanbevelingen zijn dossiers per school te vormen, het informatiesysteem op orde te brengen, de aangeleverde verantwoording van schoolbesturen te toetsen en te verifiëren door middel van eigen waarnemingen ter plaatse. Daarnaast beveelt de rekenkamer aan om de staat van onderhoud van de schoolgebouwen periodiek te monitoren door middel van een conditiemeting en de raad hierover te informeren.

reactie B en W

Het college geeft aan dat de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer over het algemeen goed aansluiten bij reeds ingezette verbeteringen. Begin 2014 zal het college een meerjarenplan onderwijshuisvesting aan de raad voorleggen. Hierin worden voor de top-150 aandachtspanden op basis van drie investeringsscenario's voorstellen gedaan voor afstoten, renoveren of nieuwbouw. Daarnaast wordt in 2014 de onderhouds-monitor geïmplementeerd. Ook wordt de bedrijfsvoering verder geprofessionaliseerd en streeft het college naar de vorming van één huisvestingsdossier per school, zo mogelijk digitaal.

raadsbehandeling

Op 16 oktober 2013 heeft de rekenkamer het rapport gepresenteerd in de commissie JOCS en vragen van gemeenteraadsleden beantwoord. Vanwege tijdgebrek werd de inhoudelijke discussie met de verantwoordelijk wethouder uitgesteld naar 4 december 2013. De wethouder gaf aan de aanbevelingen te omarmen, maar een deel van de conclusies niet te onderschrijven. De commissie JOCS heeft in het raadsvoorstel de hoofdconclusies uit het rapport onderschreven en voorgesteld de aanbevelingen over te nemen en het college op te dragen deze uit te voeren en daarover de raad te rapporteren vóór 1 maart 2014. Dit raadsvoorstel is tijdens de gemeenteraadsvergadering op 19 december 2013 aangenomen tezamen met een motie om de onderhoudsmonitor vóór de presentatie van de kaderbrief met de raad te bespreken.

navolging

Naar aanleiding van het rapport heeft de wethouder op 17 december 2013 een brief naar de commissie JOCS gestuurd met informatie over de dossiervorming omtrent onderwijs huisvesting. Er wordt gewerkt aan een informatieplan met het oog op een gemeentelijk uniform en digitaal systeem. De bedoeling is om het informatieplan in 2014 af te ronden en in 2014 te bouwen aan het digitale systeem. Al eerder heeft de wethouder een brief (19 november 2013) naar de raad gestuurd met een lijst van aandachtspanden.

3-9 realisatie collegedoelstellingen 2010-2014

conclusies en aanbevelingen

Conform haar onderzoeksplan heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de realisatie van de collegedoelstellingen. Dit onderzoek was het sluitstuk van de reeks onderzoeken naar de meetbare collegedoelen in deze periode. Met de verantwoording over de collegeperiode 2010-2014 heeft het bestuur van de gemeente Rotterdam zich drie collegeperiodes achtereenvolgens verantwoord over de realisatie van de collegedoelen.

De rekenkamer heeft de relevantie, juistheid en controleerbaarheid van de realisatiecijfers in de verantwoording van het college beoordeeld en is nagegaan of de targets zoals gesteld in het collegewerkprogramma zijn gerealiseerd. Daarbij heeft de rekenkamer dankbaar gebruik kunnen maken van resultaten uit de audit op de collegedoelstellingen, uitgevoerd door Concern Auditing.

De rekenkamer concludeerde dat van de 23 targets 21% aantoonbaar is gerealiseerd. 37% van de targets was aantoonbaar niet gerealiseerd, 9% van de targets was voor tenminste 80% gerealiseerd. De overige 33% bleek oncontroleerbaar door verschillende oorzaken: geen verantwoording; onbetrouwbare registratie of een niet relevante verantwoording. Tenslotte concludeerde de rekenkamer er nauwelijks sprake was van verbetering bij de targets waarbij tussentijds de mijlpalen niet waren gerealiseerd.

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek heeft de rekenkamer de aanbeveling gedaan om in het overdrachtdossier voor het nieuwe college (periode 2014-2018) een aantal zaken op te nemen ten aanzien van het werken met meetbare doelen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het formuleren van doelen die specifiek, meetbaar en tijdgebonden zijn, het stellen van jaarlijkse mijlpalen, het borgen van een tijdige verantwoording en deugdelijke registraties.

reactie B en W

In zijn reactie beaamt het college dat lang niet alle targets zijn gehaald. Het college is van mening dat de nadere duiding van verschillen tussen de gestelde doelen en de uiteindelijke realisatie vooral van belang is in de context van ontwikkelingen in de stad, de financiële crisis, de organisatieverandering en de krimp. Verder geeft het college aan trots te zijn op het geleverde werk en de resultaten die zijn gerealiseerd. In haar nawoord benadrukt de rekenkamer dat daar waar de organisatieverandering en de krimp worden aangevoerd als reden voor het niet realiseren van doelen, dit in tegenstelling tot de economische crisis, keuzes zijn die het college zelf heeft gemaakt.

raadsbehandeling

De brief is meegenomen in de beraadslagingen over de eindverantwoording collegeperiode 2010-2014. Dit vond plaats in de vergadering van de commissie BVM op 16 januari 2014 en in de gemeenteraadsvergadering van 23 januari 2014.

navolging

Nog niet van toepassing.

3-10 lopende en gestarte onderzoeken 2013

kindvriendelijke wijken

Het onderzoek naar kindvriendelijke wijken is in december 2012 gestart en richt zich op de wijze waarop kindvriendelijkheid is geborgd in het stedelijk beleid en in de organisatie. Daarnaast richt het onderzoek zich op de wijze waarop het stedelijk beleid voor kindvriendelijke wijken doorwerkt in de wijze waarop in deelgemeenten vorm wordt gegeven aan kindvriendelijke wijken. Het onderzoek bevindt zich in de afrondende fase. Publicatie is gepland op 10 april 2014.

integriteit subsidies

In eerste instantie is een voorstudie uitgevoerd gericht op het inventariseren van risico's in subsidierelaties, anders dan de gebruikelijke risico's op het gebied van recht- en doelmatigheid. Doel van de voorstudie was om op basis van de uitkomsten een keuze te maken voor nader te onderzoeken risico's. Mede naar aanleiding van vermeende integriteitsschendingen in de deelgemeente Feijenoord heeft de rekenkamer besloten het onderzoek te beperken tot integriteitsschendingen in subsidierelaties. De opzet van dit onderzoek is in oktober 2013 naar de raad gestuurd.

De rekenkamer beoogt met dit onderzoek inzicht te bieden in de mate waarin risico's op integriteitsschendingen in het subsidieproces van de gemeente Rotterdam zijn afgedekt. Het onderzoek richt zich op hoe integriteitsbeleid is toegespitst op het subsidieproces. Nadruk komt daarbij te liggen op de wijze hoe men in de praktijk uitvoering geeft aan dit integriteitsbeleid binnen het subsidieproces.

Het onderzoek bevindt zich in de uitvoeringsfase. Publicatie zal in het vierde kwartaal van 2014 plaatsvinden.

oranjebonnen

Op 19 november 2013 heeft de rekenkamer de onderzoeksopzet Oranjebonnen naar de gemeenteraad en het college van B en W verzonden. Met de verzending van de opzet is het onderzoek ook gestart. De aanleiding voor het onderzoek is een verzoek van de gemeenteraad van 3 oktober 2013. Uit dit verzoek:

'Het gebied (de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder red.) is een Ecologische Verbindingszone en zou ontwikkeld moeten worden tot een nieuw natuur- en recreatiegebied met zorglandgoederen. Het Ontwikkelingsplan Oranjebuitenpolder wacht sinds 2000 op uitvoering. Er is vanaf 2001 een aantal jaren achtereen een voorbereidingsbesluit genomen om het bestemmingsplan aan te passen. Voor de Bonnenpolder is in 2004 gestart met een integrale gebiedsvisie en is een voorontwerp-bestemmingsplan gemaakt. De financiering voor de Oranjebuitenpolder was op hoofdlijnen rond en datzelfde gold voor het ontwikkelen van de Korte Bonnen. Toch is destijds niet gestart met uitvoering van het project.'

Daarnaast staat in het verzoek dat door het niet uitvoeren van de eerdere plannen een aantal mensen (inwoners en pachters) menen schade te hebben ondervonden. Gezien dit alles gaf de raad aan dat er behoefte is aan een onafhankelijk onderzoek naar het besluitvormingsproces rond de polders. Dit was voor de rekenkamer aanleiding om het beleidsproces rond de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder te onderzoeken. In het onderzoek zal de rekenkamer nagaan waarom de gemeente Rotterdam, de deelgemeente Hoek van Holland en de Stadsregio Rotterdam hun doelen voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder wel of niet

gehaald hebben en of de gemeente en deelgemeente hierbij behoorlijk hebben gehandeld. Publicatie wordt verwacht in medio 2014.

3-11 navolging eerdere publicaties

Als de raad de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer overneemt moet het college binnen een door de raad gestelde termijn met een plan van aanpak komen voor de uitvoering van de aanbevelingen. Deze paragraaf betreft de opvolging van aanbevelingen uit onderzoeken die in 2012 zijn gepubliceerd of onderzoeken die voor 2012 zijn gepubliceerd maar waarbij in 2013 sprake was van relevante ontwikkelingen.

geen zorg minder

In mei 2010 publiceerde de rekenkamer het rapport 'geen zorg minder, effecten van ondersteuning overbelaste mantelzorgers', waarin onder meer werd geconcludeerd dat het doel om in 2010 de lasten van 5.000 overbelaste mantelzorgers te hebben verlicht, bij lange na niet gehaald zou worden. Het beleid was te snel en te weinig doordacht opgezet. Ook de manier waarop de stad en deelgemeenten in het beleid stonden, belemmerde het halen van de doelstelling.

Het rapport is behandeld in de raadsvergadering van 16 december 2010, waarbij de formulering van één aanbeveling werd gewijzigd. De overige tien aanbevelingen werden ongewijzigd overgenomen. Het college moest uiterlijk in april 2011 met een plan van aanpak voor de uitvoering van de aanbevelingen komen.

Pas op 31 oktober 2012 heeft het college een brief aan de raad gestuurd over het plan van aanpak. Hierin gaf het college aan welke prikkels er inmiddels ten aanzien van de deelgemeenten zijn. Een plan van aanpak voor de uitvoering van de overige aanbevelingen vond het college niet nodig, omdat daarin met de herijking van het beleid in 2011 al zou zijn voorzien.

Op 16 januari 2013 is de collegebrief behandeld in de commissie MVSP. De commissie nam geen genoegen met het voorstel ten aanzien van het plan van aanpak en het afdoen van de motie. De verantwoordelijk wethouder zei toe met een brief te komen waarin zij per aanbeveling uiteen zou zetten hoe het college hieraan invulling heeft gegeven. Na het verschijnen van deze brief zou de motie kunnen worden afgedaan.

Op 26 februari 2014 was het onderwerp mantelzorg opnieuw geagendeerd. Het raadslid Çetin sprak zijn ongenoegen uit over het feit dat het college zijn toezegging van 16 januari 2013 nog niet is nagekomen en daarover ook geen vertragingsbericht heeft gestuurd. De wethouder zei toe de toezegging van 16 januari 2013 alsnog na te komen.

een slag in de lucht

Op 21 juni 2011 publiceerde de rekenkamer het rapport 'een slag in de lucht, effecten van beleid luchtkwaliteit'. Dit rapport is gerealiseerd in samenwerking met de rekenkamers van de andere G4-steden. De gemeente Rotterdam voert al enkele jaren beleid om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het doel is om in 2015 aan de Europese normen voor NO₂ te voldoen. Met het huidige beleid zal dit niet lukken. Daarbij komt dat verbetering van de volksgezondheid, waartoe de normen zijn gesteld, in het beleid geen prioriteit heeft.

Op 29 september 2011 heeft de raad besloten om de aanbevelingen van het rekenkamerrapport met de nuanceringen en kanttekeningen van het college over te nemen en het college op te dragen deze aanbevelingen voor eind 2011 uit te werken in een plan van aanpak. Op 25 januari 2012 heeft de raad een vertragingsbericht van de wethouder ontvangen. De raad zou in het tweede kwartaal 2012 een rapportage over de uitvoering van de aanbevelingen van het rekenkamerrapport krijgen. Op 4 juli 2012 verzond het college een nieuw vertragingsbericht, waarin het aangaf dat de betreffende stukken in september/oktober 2012 naar de raad zouden worden verzonden.

Op 15 februari 2013 heeft het college een pakket documenten over het luchtkwaliteitsbeleid naar de raad gestuurd. Hierin is geen expliciet plan van aanpak van de uitvoering van de aanbevelingen opgenomen. Wel is uit de documenten op te maken dat goeddeels aan alle aanbevelingen uitvoering is gegeven. Zo geeft het college in het document 'effecten van maatregelen voor luchtkwaliteit', naast inzicht in enkele noodzakelijke technische aanpassingen in de berekeningswijze, ook inzicht in de relatieve effecten van de verschillende maatregelen op de NO₂-concentraties bij de knelpunten, in potentiële neveneffecten en in eventuele problemen met de haalbaarheid. Hierbij heeft het college nadrukkelijk óók aandacht voor meer rigoureuze maatregelen als afsluitingen van wegen. Dit is volledig in lijn met de aanbevelingen van de rekenkamer.

Het college heeft ook aandacht voor de gezondheidsaspecten van het luchtkwaliteitsbeleid, getuige de 'Beleidsregel buitenklimaat: luchtkwaliteit bij scholen en kinderopvang', volgens welke nieuwe scholen en nieuwe kinderopvangorganisaties in principe niet dichterbij 100 meter bij drukke wegen mogen worden gerealiseerd. Voor de langere termijn heeft het college in een brief aan de raad een koers uitgezet om de concentraties elementair koolstof (EC) te reduceren. Deze stof is kwalijker voor de volksgezondheid dan NO₂ of fijnstof (PM₁₀). Deze lijn past bij de desbetreffende aanbevelingen van de rekenkamer, met de kanttekening dat het college zichzelf geen normen ten aanzien van EC heeft gesteld en dat concrete maatregelen nog moeten worden ontwikkeld en uitgewerkt. Het laatste wordt feitelijk aan het volgende college overgelaten.

De desbetreffende documenten zijn op 27 maart 2013 in de commissie EHMV behandeld, waarna het college in november met concrete voorstellen aan de raad kwam. In de uiteindelijke plannen stelt het college onder meer maatregelen voor als een sloopregeling voor vervuilde auto's en het afsluiten van de 's-Gravendijkwal voor bepaalde vrachtauto's. Het college onderkent tegelijkertijd dat het daarmee de Europese normen niet zal halen. De plannen zijn besproken in de commissie EHMV van 11 december 2013. Daarmee is ook de toezegging van de verantwoordelijk wethouder inzake de uitwerking van de rekenkameraanbevelingen in het beleid formeel afgedaan. Op 19 december 2013 heeft de raad met de voorstellen van het college ingestemd. Een motie van Groen Links om de milieuzone uit te breiden, werd verworpen.

wijken voor de stad

Op 20 maart 2012 is het rapport 'wijken voor de stad, realisatie van beloften gebiedsgericht werken' verschenen. De voornaamste conclusie was dat drie oorspronkelijke beloften van gebiedsgericht werken nog onvoldoende waren gerealiseerd: voor de burger snellere en zichtbare resultaten, meer vraaggericht

werken en een volwaardig opdrachtgever- en opdrachtnemerschap tussen de deelgemeenten en de diensten.

De rekenkamer beval het college aan om recht te doen aan de oorspronkelijke uitgangspunten van het gebiedsgericht werken (maatwerk, snellere en voor de burger zichtbare resultaten) en gebiedsgericht werken te beperken tot niet-reguliere activiteiten waar het maatwerk het meest tot zijn recht komt. Een andere aanbeveling was om intensieve burgerbetrokkenheid vooral vorm te geven bij relatief kortdurende, kleinschalige en buurtgebonden projecten (zoals de Groene Hofjes in Overschie).

Het college nam de meeste aanbevelingen van de rekenkamer niet over. Het koos voor een invulling van gebiedsgericht werken waarin een grotere rol voor de centrale stad is weggelegd en waarbij gebiedsgericht werken ook gaat over standaardactiviteiten. Aan het eind van de collegeperiode wordt aan burgerparticipatie vormgegeven. De rekenkamer toonde in zijn nawoord begrip voor een andere invulling, gevoed door budgettaire druk, maar wijst niettemin op de grote risico's voor het benodigde maatwerk en de resultaatgerichtheid van gebiedsgericht werken.

De rekenkamer heeft het rapport op 19 april 2012 gepresenteerd in de commissie BVM. Tijdens die vergadering heeft de verantwoordelijk wethouder toegezegd dat bespreking van het rapport in de raad aan de orde is na een in september of oktober 2012 te houden werkbezoek voor raadsleden in Hoogvliet.

De behandeling van het rapport vond uiteindelijk plaats in de commissie BVM van 5 september 2013. Daarbij heeft de commissie zich gebogen over herijkte aanbevelingen van de rekenkamer. Deze herijking was onder meer noodzakelijk vanwege het verdwijnen van de deelgemeenten. De aanbevelingen zijn waar nodig aangepast aan de komst van de gebiedscommissies en een enkele aanbeveling is om die reden geschrapt.

Op 10 oktober 2013 besloot de tijdelijke commissie BMR 14+ de raad te adviseren het rapport van de rekenkamer en herijkte aanbevelingen in de raadsvergadering van 6 maart 2014 te behandelen. Met het oog daarop en naar aanleiding van de inhoudelijke behandeling in BVM heeft de rekenkamer nog een brief aan de raad gestuurd (25 februari 2014) met een nadere uitleg van de strekking van één van de aanbevelingen.

Op 6 maart 2014 is het rapport in de gemeenteraad behandeld. Een amendement om vier aanbevelingen niet over te nemen, werd aangenomen. Het amendement betrof de aanbevelingen om gebiedsgericht werken te beperken tot niet-reguliere activiteiten en de aanbevelingen over de organisatie van burgerbetrokkenheid bij korte en langlopende projecten. De overige drie aanbevelingen (over de totstandkoming van gebiedsplannen en de financiële vertaling daarvan) werden wel door de raad overgenomen.

grond voor exploitatie

In 2013 heeft het college diverse acties ondernomen naar aanleiding van het rekenkamerrapport 'grond voor exploitatie'. In bijeenkomsten met ambtenaren van Stadsontwikkeling en leden van de raadscommissie heeft de rekenkamer gereageerd op nieuwe ontwikkelingen, zoals de vervanging van Grobis door het systeem Grex-Oracle/A1 en nieuwe (concept) documenten (o.a. de projectenmonitor, het kader

stedelijke ontwikkeling en de nota grondprijsbeleid). Hierbij valt op dat het college belangrijke verbeteringen doorgevoerd heeft ten aanzien van het beheer van de grondexploitaties en de informatievoorziening hierover naar de gemeenteraad. Het college heeft echter nog geen (nieuwe) rol- en bevoegdheidsverdeling tussen raad en college vastgelegd. Volgens ambtenaren is wel op ambtelijk niveau informeel met de commissie van gedachten gewisseld over de toegevoegde waarde van het verschuiven van de bevoegdheid van het college naar de raad. Hiermee is echter nog niet voldaan aan het besluit van de raad van 29 november 2012 waarin de raad het college opdraagt om een nieuw kader grondbeleid op te stellen waarin de rolverdeling tussen raad en college en ieders bevoegdheden worden vastgelegd.

festival zonder grenzen

Het rapport 'festival zonder grenzen' is op 12 november 2012 gepubliceerd. Dit onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de deelraad Overschie omdat er vraagtekens waren bij de besteding van de subsidie die was verstrekt aan Paradie Overschie.

Bij de behandeling van het rapport heeft de deelraad via een motie het dagelijks bestuur opdracht gegeven de drie aanbevelingen uit het rapport onverkort over te nemen. Het dagelijks bestuur heeft toegezegd de aanbevelingen uit te gaan voeren. Nadien heeft het dagelijks bestuur hierover niet meer aan de deelraad gerapporteerd.

Het rapport is tevens besproken in de commissie BVM. De beraadslagingen in BVM hebben geleid tot een besluit in de raad op 14 februari 2013. In dit besluit zijn de hoofdconclusies van het rapport onderschreven, voor zover er sprake is van een relatie tussen de geconstateerde tekortkomingen en de subsidieverordening Rotterdam. Daarnaast droeg de raad in dit besluit het college op de aanbevelingen ten aanzien van de Subsidieverordening Rotterdam te verwerken in de in 2013 op te stellen herziening van de Subsidieverordening Rotterdam en de bijbehorende uitvoeringsregels en nadere regels. De rekenkamer heeft geconstateerd dat de aanbevelingen zijn verwerkt in de nieuwe subsidieverordening die in 2014 van kracht is geworden.

review kosten – baten model programma duurzaam

Bij de behandeling van het programma duurzaam op 9 juni 2011 heeft de gemeenteraad de motie 'Duurzaam en Doordacht' aangenomen. Hierin stelt de raad dat er een helder afwegingskader moet komen voor de uitgaven in het programma duurzaam en dat deze door de rekenkamer moet worden getoetst.

In een brief van 29 november 2012 rapporteert de rekenkamer over de uitkomsten van haar beoordeling van het afwegingskader (kosten-batenmodel). De rekenkamer stelt in haar brief dat met het model goede stappen zijn gezet, maar dat het niet mogelijk is vast te stellen in welke mate met de voorgenomen activiteiten de opgaven van het programma duurzaam tegen welke kosten zullen worden gerealiseerd. Zo geeft het model geen inzicht in het volledige bedrag dat de gemeente aan duurzaamheid besteedt, maar alleen in de kosten die het programmabureau zelf maakt. De rekenkamer beval aan om het kosten-batenmodel volledig te maken (meer activiteiten, alle kosten, relateren aan alle opgaven van het programma duurzaam), bij de kadernota 2013 aan de raad een aangepast model voor te leggen en dit bij de begrotingsbehandeling 2014 opnieuw te doen. Door het model te koppelen aan de p&c-cyclus is de raad in staat een afweging te maken over de aanwending van de middelen per project.

De brief is behandeld in de commissie EHMV op 16 januari 2013. Tijdens deze behandeling deed de verantwoordelijk wethouder de toezegging voorafgaand aan de behandeling van de begroting 2014 in het najaar 2013 met een aangepast model te komen, zodat de raad een discussie kan voeren over de in 2014 in te zetten middelen. De aanpassingen betreffen een inhoudelijke clustering van activiteiten, de opname van kosten die ook andere diensten of partijen dan het programmabureau aan duurzaamheid besteden (voor zover gerelateerd aan activiteiten van het programma duurzaam), een uitsplitsing naar apparaats- en programmakosten en het uitgebreider opnemen van neveneffecten en risico's.

In het najaar van 2013 is er voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2014 géén aanpast kosten-batenmodel van het programma Duurzaam naar de raad verzonden. Wel heeft de commissie zich op 27 november 2013 gebogen over een aangepast afwegingskader. Hierin is inderdaad een clustering van activiteiten opgenomen met meer aandacht voor (neven)effecten en risico's. Ook zijn de beoogde kosten opgenomen, maar alleen van het programma zelf. De kosten die de gemeente buiten het programma maakt, zijn ook nu niet opgenomen. Al met al biedt het laatste afwegingskader vergeleken met eerdere versies een beter maar nog niet volledig adequaat hulpmiddel voor de raad om tot besluitvorming over de inzet van middelen te komen.

Dat laat onverlet dat de raad het afwegingskader kreeg nádat de begroting 2014 was vastgesteld. Dit heeft voor de raad de ruimte beperkt om eventuele andere keuzes te maken, wat volgens de rekenkamer in haar eerdere rapportages nu juist de functie van het kader was. De commissiebehandeling heeft uiteindelijk niet geleid tot een andere inzet van middelen. Het kader is niet meer in de raad behandeld.

bezuinigingsmonitor formatiereductie

Op 25 oktober 2012 heeft de rekenkamer de eerste bezuinigingsmonitor gepubliceerd. Daarin stond de vraag centraal hoe waarschijnlijk het is dat de beoogde formatie-reductie (2.450 fte) en de daaraan gekoppelde kostenbesparing (€ 93 mln) in 2015 gerealiseerd zullen zijn. Uit het onderzoek bleek onder andere dat de business case krimp onvoldoende zekerheid geeft dat met ingang van 2015 een besparing van € 93 mln zal zijn gerealiseerd.

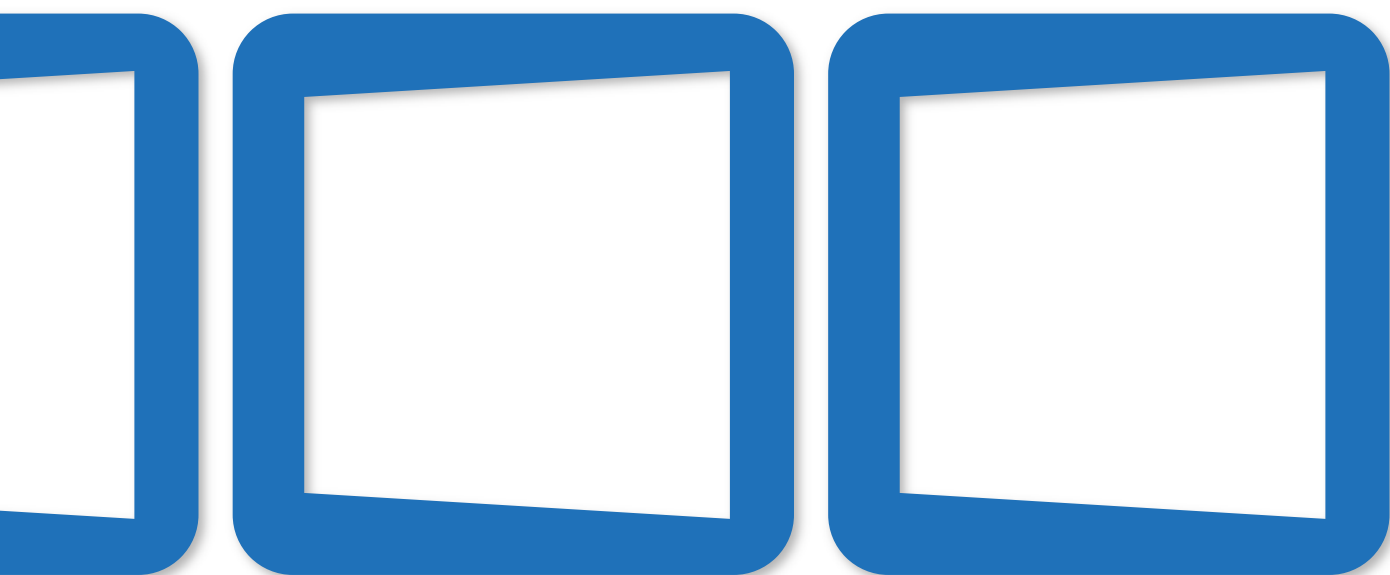
Op basis van de conclusies van het onderzoek heeft de rekenkamer een vijftal aanbevelingen gedaan aan het college. De aanbevelingen betreffen onder andere het voeren van een integrale discussie over te schrappen taken met de gemeenteraad en het aanpassen van de business case op basis van de uitkomsten van deze discussie. Ook heeft de rekenkamer aanbevolen de aannames in de business case periodiek aan te passen als realisatiecijfers daar aanleiding toe geven en een betere indicatie te geven van de met de krimp gerealiseerde financiële besparingen op de loonkosten.

Bij de raadsbehandeling van de gemeentelijke begroting voor 2013 is een motie aangenomen die het college opdracht gaf voor 1 maart 2013 een nadere uitwerking van de business case krimp aan de raad te sturen. Aangezien er sprake is van een overlap tussen de inhoud van deze motie en een deel van de aanbevelingen die de rekenkamer heeft gedaan, is bij de behandeling van het rapport in de commissie BVM afgesproken dat de betreffende aanbevelingen werden meegenomen in de uitwerking van motie 52a.

Op 21 februari 2013 heeft het college een brief aan de raad gestuurd waarmee motie 52a zou zijn afgedaan. Deze brief, alsook een ontwerp raadsbesluit ten aanzien van de aanbevelingen, stond geagendeerd voor de commissie BVM op 21 maart 2013. In die vergadering gaf het college aan meer inzicht te zullen geven in de bespaarde loonkosten, maar het college wilde de formatiereductie niet koppelen aan een kerntaken-discussie. De commissie kon het niet eens worden over welke aanbevelingen al dan niet moesten worden overgenomen, waarna de griffie werd gevraagd de verschillende fracties afzonderlijk nogmaals te raadplegen.

Op 28 maart 2013 kwam in de commissie BVM een ontwerpbesluit aan de orde, waarin staat dat vier van de vijf aanbevelingen van de rekenkamer niet worden overgenomen. Alleen de aanbeveling om periodiek de aannames in de business case op de realisatiecijfers aan te passen zou wel moeten worden overgenomen, en wel elke vier maanden bij de bestuursrapportages. De aanbeveling ten aanzien van een goed beeld van de werkelijke loonkostenbesparing zou al via toezeggingen van de verantwoordelijk wethouder in de commissie van 21 maart zijn voldaan. Het ontwerpbesluit voorzag niet in een door het college opgesteld plan van aanpak. Op 25 april 2014 stemde de raad met algemene stemmen in met het ontwerpbesluit.

In de eerste en tweede bestuursrapportage van 2013 is de uitvoering van de overgenomen aanbeveling niet terug te zien. Nergens blijkt dat op basis van realisatiecijfers de aannames van de business case zijn herijkt. Zo wordt in de rapportages niet of nauwelijks gerapporteerd over het werkelijke gebruik van de personeelsarrangementen en de eventuele consequenties voor de te behalen formatiereductie en te besparen loonkosten.

Barendrecht, Lansingerland, Rotterdam

4 projecten

4-1 Rekenkamer BES

Op verzoek van het Ministerie van BZK verleent de Rekenkamer Rotterdam ondersteuning bij de totstandkoming van een gemeenschappelijke rekenkamer voor de zogenoemde BES eilanden. Eind 2013 hebben de drie eilandsraden unaniem ingestemd met de door de rekenkamer opgestelde verordening 'Rekenkamer – BES eilanden'. Hiermee is de juridische basis gelegd voor het feitelijk functioneren van de rekenkamer. Daarnaast heeft de rekenkamer een profiel opgesteld op basis waarvan de eilandsraden de werving zijn gestart voor de drie leden van de gezamenlijke rekenkamer.

4-2 soft controls

Of de gemeente Rotterdam haar beleidsdoelen realiseert hangt voor een deel af van het gedrag van ambtenaren en bestuurders; hoe gemotiveerd, integer etc. zijn zij? Dit gedrag wordt niet alleen beïnvloed door procedures en regelgeving, maar ook door meer zachte factoren; de zogenaamde soft controls (bijvoorbeeld organisatiecultuur, integriteit, leiderschap etc.). De rekenkamer vindt het van belang om in de toekomst in haar onderzoeken ook aandacht voor deze soft controls te hebben. In 2013 zijn daartoe onder andere contacten gelegd met docenten van de Hogeschool Rotterdam, die zich bezig houden met het thema soft controls. Daarnaast is de rekenkamer een intern project gestart met het doel na te gaan welke theoretische modellen bruikbaar zijn voor het onderzoeken van soft controls en welke onderzoeksmethoden hierbij ingezet kunnen worden. Binnen dit kader voert een student van de Hogeschool Rotterdam momenteel zijn afstudeeronderzoek uit bij de Rekenkamer Rotterdam.

4-3 visitatie Randstedelijke Rekenkamer

Op 20 juni 2012 ondertekenden de bestuurders van de rekenkamers Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer (van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht) een Kwaliteitshandvest. Dit Kwaliteitshandvest vormt ook de basis voor kwaliteitscontrole, evaluatie en onderlinge visitatie.

In de periode maart-april 2013 heeft de Rekenkamer Rotterdam gezamenlijk met de Rekenkamer Amsterdam een visitatie uitgevoerd bij de Randstedelijke Rekenkamer. De organisatie, het onderzoeksproces en de -producten zijn getoetst aan de hand van het Kwaliteitshandvest. Zo is onder meer een analyse op de producten uitgevoerd en zijn gesprekken gehouden met de organisatie. In mei zijn de (positieve) bevindingen terugggekoppeld aan de Randstedelijke Rekenkamer.

5 organisatie

5-1 implementatie visie

In de visie van de directeur rekenkamer is een aantal ambities opgenomen, waaronder de ambitie om een 'state of the art rekenkamer' en een voorbeeld voor andere rekenkamers te zijn (thought leadership). De rekenkamer vult deze ambitie onder meer in met vernieuwend onderzoek, maatregelen die een hoge kwaliteit van de onderzoeken moeten waarborgen, artikelen in relevante vakbladen en lezingen.

quality assurance

In 2011 is een systeem van quality assurance (QA) ingevoerd bij de rekenkamer. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van een onderzoek ligt primair bij het onderzoeksteam, maar wordt in verschillende stadia van het onderzoek getoetst door medewerkers die geen deel uit maken van dit team. De QA richt zich op de onderzoeksopzet, de nota van bevindingen en de bestuurlijke nota. In het kader van de QA wordt onder meer getoetst of:

- de onderzoeksvragen aansluiten op de centrale vraag;
- de onderzoeksmethode aansluit op de onderzoeksvragen;
- de normen aansluiten op de onderzoeksvragen;
- de conclusies aansluiten op de bevindingen;
- teksten goed leesbaar zijn.

Begin 2013 is het systeem van quality assurance intern geëvalueerd. Deze evaluatie was over het geheel genomen positief. Wel was het bureau van mening dat er meer tijd beschikbaar moet zijn om de QA op voldoende niveau uit te kunnen voeren. Mede naar aanleiding van de evaluatie is het proces rondom de QA in augustus 2013 vastgelegd in een procedurebeschrijving.

Kwaliteitshandvest

Op 20 juni 2012 ondertekenden de bestuurders van de Rekenkamers Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer een Kwaliteitshandvest. Het doel van dit handvest is de kwaliteit van de rekenkamers hoog te houden, zodat zij een betekenisvolle rol blijven vervullen in het lokale bestuur. Het Kwaliteitshandvest bevat de uitgangspunten voor het handelen van de rekenkamer. Die uitgangspunten hebben onder andere betrekking op onderwerpen als goed bestuur, integriteit, inrichting van het onderzoeksproces, de omgang met informatie en kwaliteitscontrole.

In 2013 heeft een eerste evaluatie van het Kwaliteitshandvest plaatsgevonden en is het handvest op een beperkt aantal punten aangepast. Ook is in 2013 vanuit de G4-rekenkamers het initiatief genomen om het Kwaliteitshandvest te vertalen naar een Kwaliteitshandvest voor rekenkamercommissies. Hiertoe zijn in 2013 door medewerkers van de Rotterdamse en Amsterdamse Rekenkamer diverse werkzaamheden verricht.

body of knowledge

In 2013 hebben de werkzaamheden van de body of knowledge zich geconcentreerd op twee pijlers: kennisdeling en methoden & technieken. Zo is in het derde kwartaal van 2013 een bijeenkomst georganiseerd waarin aandacht is besteed aan het ontwikkelen en toepassen van normenkaders. Het uitvoeren van onderzoek waarin zogenaamde 'soft controls' een rol spelen is een separaat project geworden (zie paragraaf 4-2). De activiteiten van the body of knowledge voor 2014 zijn nog niet vastgesteld, maar zullen zich naar verwachting opnieuw richten op methoden & technieken. Daarnaast gaat in 2014 een projectgroep aan de slag met het thema 'innovatie'.

transparantieparagraaf

In het verlengde van de transparantieverslagen van accountantskantoren en beursgenoteerde ondernemingen wenst ook de rekenkamer verantwoording af te leggen over haar governance en kwaliteitssysteem. Een instituut dat andere organen vaak de maat neemt, dient haar eigen organisatie in alle opzichten volledig op orde te hebben en daarover ook verantwoording af te leggen. Mede op basis van deze gedachte heeft de rekenkamer het Kwaliteitshandvest voor rekenkamers (zie paragraaf 5-1-2) ondertekend. Als medeopsteller van het Kwaliteitshandvest committeert de rekenkamer zich aan alle eisen van good governance, kwaliteitssystemen en transparant handelen.

Good governance houdt onder meer in dat bestuurlijke uitgangspunten inzake integriteit, kwaliteit en transparantie in het dagelijkse handelen zichtbaar moet worden gemaakt. Een eis die niet alleen maar geldt voor de leiding, maar voor alle medewerkers van de rekenkamer. Het fundament van het interne kwaliteitssysteem wordt vooral bepaald door het quality assurance systeem (paragraaf 5-1-1), waarin altijd sprake is van een tweede onafhankelijke lezing van alle externe uitingen van de rekenkamer.

De eisen van het Kwaliteitshandvest hebben geresulteerd in aanvullende procedures en protocollen om de onderzoekskwaliteit verder te verhogen. Zo heeft een doorvertaling plaatsgevonden van de beleidsvisie naar meetbare prestaties, waarmee de rekenkamer in staat is de eigen kwaliteit te meten en zo nodig bij te sturen. Tevens zijn er pers- en inkoopprotocollen opgesteld, waarmee een stap verder is gezet in het realiseren van de kwaliteitseisen van het handvest.

onafhankelijke evaluatie

Eind 2013 is besloten om de Rekenkamer Rotterdam met het handvest als referentiemodel te evalueren. Hiertoe is een onafhankelijke evaluatiecommissie benoemd onder leiding van prof. dr. M.J.W. van Twist, die uiterlijk medio 2014 zal rapporteren. De evaluatie zal tevens aandacht schenken aan de specifieke eisen die aan het zogenoemde directeursmodel kunnen worden gesteld. De rapportage zal tevens ter beschikking worden gesteld aan de nieuwe gemeenteraad.

advisory board

De advisory board fungeert als een inhoudelijk klankbord voor de directeur van de rekenkamer. Een klankbord waar nadrukkelijk behoefte aan is, gegeven het feit dat de rekenkamer slechts uit één lid bestaat. De advisory board van de Rekenkamer Rotterdam heeft afgelopen jaar tweemaal vergaderd. De samenstelling van de board is gewijzigd als gevolg van het feit dat Remco Oosterhoff lopende het jaar is benoemd als voorzitter van de deelgemeente Feijenoord. Zijn plaats is opgevuld door Gerrit de Jong (voormalig lid van het college van de Algemene Rekenkamer).

nevenfuncties

In artikel 81f van de Gemeentewet is een lijst met functies opgenomen die de directeur rekenkamer niet mag vervullen naast zijn bestuurschap van de rekenkamer. Ook in de verordening Rekenkamer Rotterdam is een bepaling opgenomen die de mogelijkheid van nevenfuncties van de directeur rekenkamer beperkt (artikel 6). In lijn hiermee heeft de Rekenkamer Rotterdam een reglement voor nevenfuncties van medewerkers. Zij dienen elke nevenfunctie bij de directeur te melden. Uitgangspunt is dat nevenfuncties buiten het gebied van de stadsregio Rotterdam toelaatbaar zijn. Voor nevenfuncties binnen het gebied van de stadsregio geldt dat de uitoefening ervan niet op gespannen voet mag komen te staan met de werkzaamheden voor de rekenkamer. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de nevenfuncties van de directeur rekenkamer en de medewerkers.

tabel 5-1: nevenfuncties

functie	nevenfunctie	bezoldigd
directeur	lid curatorium PPSA Nyenrode	nee
	lid klankbordgroep veiligheid en justitie Tweede Kamerfractie CDA	nee
	lid programmacommissie CDA Leidschendam-Voorburg	nee
	voorzitter rekenkamers G4+1	nee
	lid raad van advies verbetering financieel management – ministerie van financiën	nee
teamleider	lid oudercommissie buitenschoolse opvang Bibelebon Voorschoten	nee
	lid redactie tijdschrift public governance & control	nee
	lid Rekenkamercommissie Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest, Leidschendam-Voorburg (per 25 maart 2014)	ja
	docent EUR-cursus rekenkameronderzoek	ja (t.g.v. de rekenkamer)
senior onderzoeker	oudercommissie kinderopvang 't Steigertje	nee
bureaumanager	oudercommissie BSO Krimpen aan de IJssel	nee

thought leadership

Naast de reguliere onderzoeken verrichten directeur en medewerkers ook op incidentele basis activiteiten die in het verlengde liggen van het rekenkamerwerk of daar een spin off van zijn. Het schrijven van artikelen is daar een voorbeeld van (zie bijlage 1) evenals het geven van gastcolleges of externe presentaties. In 2013 zijn de volgende activiteiten verricht:

- presentatie dag van de grondpolitiek over grondexploitaties in tijden van crisis
- bijdrage aan politiek debat over ombuigingen in Arminius
- toespraak 'relevantie van de opleiding' bij diploma uitreiking PPPSA (professional program public sector auditing) op Nyenrode Business Universiteit
- bijdrage aan discussie bij werkbijeenkomst G4 'oriëntatie op onderzoek jeugdzorg' in Leiden
- eurorai congres- thema: 'Auditing the economic activities of regional and local authorities – current challenges'
- presentatie voor training 'decentralisation' aan ambtenaren uit de Balkan region over het werk van de (regionale) rekenkamers en hun rol ten opzichte van gemeenten

- presentatie aan delegatie uit Indonesië – uitleg hoe de Rekenkamer Rotterdam werkt, over de samenhang tussen de Rekenkamer Rotterdam en de Algemene Rekenkamer en over het uitvoeren van performance audits die een link hebben met policy making van gemeenten
- presentatie over 3D decentralisatie jeugdzorg BAR (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk)
- presentatie over planning en control als toegevoegde waarde en niet als hoofddoel, bijeenkomst MMC (middle management club) gemeente Haarlem
- algemene ledenvergadering NVRN en minicongres, alsmede uitreiking Goudvink nieuwe stijl
- gastdocent bij masterclass Nyenrode voor gemeente Den Haag – discussie met tien topcontrollers van de gemeente, thema ‘nieuwe ontwikkelingen die op de gemeente afkomen’
- gastcollege beleidsevaluatie Vrije Universiteit Amsterdam
- presentatie scenario's in beleidsevaluaties voor kenniswerkplaats leefbare wijken
- presentatie over Eurorai op conferentie Algemene Rekenkamer / NVRN
- lid begeleidingscommissie onderzoek verbonden partijen provincie Noord-Holland
- presentatie ‘meer inzicht in problemen grondexploitaties’ congres NVRN
- presentatie ‘grondexploitaties in crisis’, congres beroepsvereniging Nederlandse stedenbouwkundigen en planologen en Vlaamse vereniging voor ruimte en planning
- presentatie ‘grondexploitaties, het rekenkamerperspectief’ bijeenkomst provincie Zuid-Holland
- presentatie ‘gemeenteraad en grondexploitaties’ raadscommissie gemeente Delft
- gastcollege technische universiteit Delft ‘financial issues in municipal land development
- presentatie young Eurosai congres over lokale rekenkamers

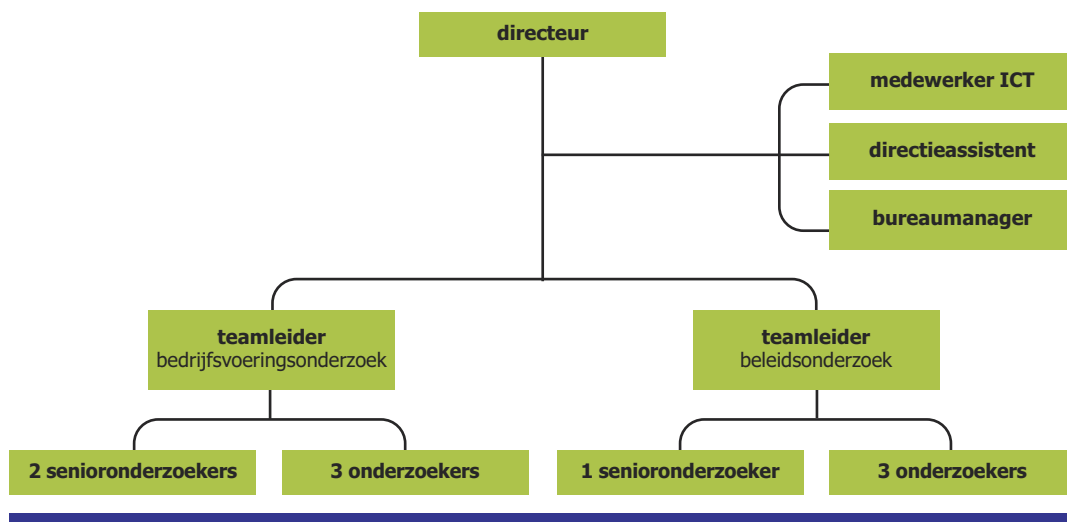
5-2 medewerkers

organogram

Het bureau van de rekenkamer bestaat uit de directeur en 14 medewerkers.

Het organogram van de rekenkamer ziet er per 31 december 2013 als volgt uit.

figuur 5-1

De aantallen in voorstaand organogram betreffen de officiële formatie per 31 december 2013. De feitelijke bezetting kende per ultimo 2013 één onderzoeker minder. Een onderzoeker vertrok na de zomer van 2013 naar een andere werkgever. Van een andere onderzoeker verliep per 1 januari 2014 zijn tijdelijke aanstelling, waardoor per 1 januari 2014 de feitelijke bezetting uit 12 medewerkers en de directeur bestaat.

taakstelling

Met ingang van 2012 heeft de Rekenkamer Rotterdam zich een taakstelling opgelegd van 10% van de netto begroting, uiteindelijk te realiseren per 2014. Vooruitlopend hierop was in 2011 een reorganisatieplan opgesteld dat voorziet in een krimp van de organisatie in 2014 met 1,67 fte. Hiertoe zou het aantal fte in de ondersteuning met 0,67 worden teruggebracht en het aantal onderzoekers met één fte. Deze reorganisatie is met natuurlijk verloop afgerond. In plaats van de krimp in het bureaumanagement is halverwege 2012 voor 0,67 fte de functie van medewerker ICT gecreëerd, waarbij deze medewerker voor 0,33 fte werkzaamheden voor de rekenkamer en voor 0,33 fte voor de gemeentelijke ombudsman verrichtte. Per september 2013 heeft de ombudsman de overeenkomst met de rekenkamer over de inzet van de ICT-medewerker ontbonden. Ook heeft de rekenkamer in 2013 de ICT-voorziening extern uitbesteed. Beide ontwikkelingen hebben geleid tot een krimp van de functie medewerker ICT van 0,67 naar 0,33 fte per 1 september 2013.

5-3 P&O-beleid

gesprekscyclus

De rekenkamer heeft in 2013 met alle medewerkers plannings-, functionerings- en beoordelingsgesprekken gevoerd, behoudens enkele medewerkers waarbij sprake was van langdurig ziekteverzuim of tussentijds vertrek.

werving en selectie

In 2013 zijn geen nieuwe medewerkers geworven. Na de zomer van 2013 is een onderzoeker vertrokken, die gelet op de taakstelling niet is vervangen.

De rekenkamer probeert doorlopend stagiairs te interesseren voor het onderzoek bij de rekenkamer. In 2013 waren er stagiair(e)s afkomstig van de opleiding Bestuurskunde van de EUR en van de Hogeschool Rotterdam, opleiding accountancy. Het team ondersteuning is het gehele jaar versterkt geweest met stagiaires van het ROC Zadkine.

opleidingen

Met een beleidskader ontwikkeling, opleiding en mobiliteit is vormgegeven aan een vorm van permanente educatie voor de medewerkers. In 2013 hebben medewerkers diverse soorten opleidingen en trainingen gevolgd, zoals een opleiding VOFHA (vakopleiding overheidsfinanciën voor hogere ambtenaren) aan de rijksacademie en een cursus leidinggeven.

ziekteverzuim

Voor de Rekenkamer Rotterdam was het doel in 2013 een ziekteverzuimpercentage van maximaal 3,8%. In 2013 was het ziekteverzuim hoger dan deze norm, namelijk 7,69% (zie tabel 5-2). Het relatief grote ziekteverzuim wordt veroorzaakt door het lange

ziekteverzuim. Gelet op de relatief geringe formatie van de rekenkamer, heeft een enkel geval van lang ziekteverzuim een groot effect op het totale ziekteverzuim. Vanwege dit gegeven en ook het feit dat het langdurig ziekteverzuim niet werkgerelateerd is, geeft het ziekteverzuimpercentage vooralsnog geen aanleiding om het beleid ten aanzien van de arbeidsomstandigheden te herijken.

tabel 5-2: kengetallen ziekteverzuim

kengetallen ziekteverzuim	verslag 2001 (nulmeting)	verslag 2009	verslag 2010	verslag 2011	verslag 2012	verslag 2013
ziekteverzuimpercentage	4,60 %	6,65 %	12,13%	6,28%	9,70%	7,69%
kort verzuim (1 t/m 7 dagen)	0,10 %	1,45 %	0,89%	2,32%	1,96%	1,47%
middellang verzuim (8 t/m 42 dagen)	0,80 %	1,42 %	0,32%	0,54%	1,21%	1,78%
lang verzuim (vanaf 43 dagen)	3,70 %	3,78 %	10,92%	3,42%	6,53%	4,45%

formatie en arbeidskosten

In 2013 zijn ten opzichte van 2012 en ten opzichte van het plan 2013 de totale loonkosten en de gemiddelde loonsom fors gestegen. De oorzaak is niet alleen opwaartse druk in het loongebouw, maar vooral door onvoorzien sterk toegenomen werkgeverslasten. De verwachting is dat in 2014, door het vervallen van formatie als gevolg van de taakstelling, de totale loonkosten zullen dalen.

tabel 5-3: formatie, bezetting en loonkosten

	verslag 2009	verslag 2010	verslag 2011	verslag 2012	plan 2013	verslag 2013
formatie per 31/12	14,2	14,2	13,1	14,2	14,2	13,2
medewerkers per 31/12	15	15	14	15	15	14
bezetting in gem. fte	11,9	13,9	14,1	14,1	14,1	13,7
loonkosten	€ 792.339	€ 1.002.045	€ 1.034.739	€ 1.093.555	€ 1.041.000	€ 1.150.052
gemiddelde loonsom	€ 66.583	€ 72.089	€ 73.386	€ 77.557	€ 73.830	€ 83.945

In de begroting van de rekenkamer wordt standaard een bedrag opgenomen voor inhuur van expertise waarover de rekenkamer zelf niet beschikt. Dit was voor 2013 op € 45.000 begroot. Door de onvoorziene sterke stijging van de personeelslasten is dit budget in 2013 uiteindelijk niet ingezet.

tabel 5-4: personeel derden (€)

extra personeel	verslag 2009	verslag 2010	verslag 2011	verslag 2012	plan 2013	verslag 2013
inhuur	152.000	88.000	131.000	211.000	45.000	0

5-4 bedrijfsvoering

productie

Onderzoeksrapporten zijn het belangrijkste product van de rekenkamer. Het aantal rapporten dat de rekenkamer publiceert, is afhankelijk van de beschikbare onderzoeks-capaciteit, de complexiteit van de onderzoeken en de doorlooptijd. Het aantal publicaties fluctueert daardoor van jaar tot jaar. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal publicaties in de jaren 2011 tot en met 2013.

tabel 5-5: publicaties 2011-2013

rekenkamer	realisatie 2011	realisatie 2012	planning 2013	realisatie 2013
Barendrecht	1	1	1	1
Lansingerland	1	1	2	1
Rotterdam – rapporten	4	6	6	5
Rotterdam – brieven	5	1	1	4

De Rekenkamer Barendrecht heeft conform planning in 2013 het onderzoek naar het jongerencentrum gepubliceerd.

De Rekenkamer Lansingerland zou volgens planning een onderzoek naar het economisch beleid en een onderzoek naar civiele kunstwerken publiceren. Het onderzoek naar de civiele kunstwerken is later gestart dan voorzien en loopt daarom door in 2014. Publicatie is in mei 2014 voorzien.

De Rekenkamer Rotterdam zou volgens planning in 2013 zes rapporten en één brief publiceren. Uiteindelijk zijn er in 2013 vijf rapporten en vier brieven gepubliceerd. De onderzoeken naar onderwijshuisvesting, het timmerhuis en beheersing WWB zijn conform planning in 2013 gepubliceerd. Aanvullend hierop is ook het opvolging-onderzoek naar re-integratie en voortijdig schoolverlaten in 2013 gepubliceerd. De rekenkamer heeft in 2013 conform planning een brief aan de raad gestuurd over de realisatie van de college targets in 2012. Daarnaast zijn brieven gepubliceerd over het nieuwe stadion, de egalisatiereserve BUIG-budget en meetbare doelen collegeperiode.

Als gevolg van verschillende factoren (inbreuken op de planning, ziekte etc.) kennen de onderzoeken kindvriendelijke wijken en integriteit subsidies een langere doorlooptijd, waardoor publicatie in 2014 zal plaatsvinden. Het onderzoek parkeren is later gestart dan gepland en zal daarom ook in 2014 tot publicatie leiden.

6 jaarrekening Rekenkamer Rotterdam

6-1 resultatenrekening

tabel 6-1: resultatenrekening 2013 (€)

	rekening 2012	begroting 2013	rekening 2013	begroting 2014
loonbetaling en sociale premies	1.093.570	1.091.000	1.150.052	1.022.000
personeel van derden	211.460	45.000	0	40.000
huisvestingskosten	130.779	128.000	132.731	128.000
goederen en diensten	104.973	120.000	98.030	125.000
automatiseringskosten	74.208	60.000	47.056	60.000
kapitaallasten	59.910	62.000	58.000	62.000
totaal uitgaven	1.674.900	1.506.000	1.485.869	1.437.000
bijdrage gemeente Rotterdam	1.318.000	1.299.000	1.343.000	1.279.000
bijdrage gemeente Barendrecht	48.893	60.000	73.864	60.000
bijdrage gemeente Lansingerland	87.883	84.750	87.502	68.850
overige inkomsten	157.145	12.250	16.008	29.420
totaal inkomsten	1.611.921	1.456.000	1.520.374	1.437.000
saldo	-62.979	-50.000	34.505	0
toevoeging/onttrekking reserves	-62.979	-50.000	0	0
resultaat	0	0	34.505	0

6-2 toelichting op de resultatenrekening

algemeen

De Rekenkamer Rotterdam is onderdeel van het concern Rotterdam. Samen met de onderdelen raad/commissies, griffie en gemeentelijke ombudsman vormen zij de kostenplaats raad binnen het concern Rotterdam. De jaarrekening van de kostenplaats raad is eerder gepubliceerd als onderdeel van het concern Rotterdam.

begroting 2013

In het jaar 2013 is er één begrotingswijziging geweest. Bij deze begrotingswijziging is een bedrag van € 50k onttrokken aan de algemene reserve ten einde de verwachte hogere salarislasten op te vangen. Daarnaast is er na de laatste mutatie datum nog een voorstel geaccordeerd door het Presidium waarbij men akkoord ging om een bedrag van € 44k toe te voegen aan het budget 2013. Daar dit besluit na de laatste mogelijkheid om mutatie door te voeren is genomen, is deze mutatie niet meer in het plan 2013 verwerkt maar wel in de realisatie (zie regel bijdrage gemeente Rotterdam).

uitgaven

loonbetalingen en sociale premies

De personeelskosten zijn hoger dan begroot. Dit is het gevolg van hogere werkgeverslasten en het feit dat de rekenkamer een taakstelling heeft doorgevoerd op dit budget en dat in werkelijkheid de uitstroom nog beperkt is geweest. Deze overschrijding wordt gedekt vanuit een onderbesteding op de post personeel van derden. Naar verwachting zal de taakstelling in het volgende jaar wel gehaald worden.

personeel van derden

In 2013 heeft de rekenkamer geen personeel van derden ingehuurd.

huisvestingskosten

De huisvestingskosten bestaan uit de huur, de servicekosten, de energiekosten en de kosten van facilitaire dienstverlening door de Rotterdamse Service Organisatie voor de kantoorruimte van de Rekenkamer Rotterdam aan de Meent (Minervahuis II). Deze kosten zijn in lijn met hetgeen er oorspronkelijk begroot was.

goederen en diensten

Hier zijn de uitgaven verantwoord van alle overige kosten gemaakt door de Rekenkamer Rotterdam. De onderbesteding van het budget wordt veroorzaakt door het voeren van een sober beleid.

automatiseringskosten

De automatiseringskosten betreffen de gehele ICT voorziening van de Rekenkamer Rotterdam. Begin 2013 is de rekenkamer overgegaan naar een andere ICT dienstverlener waardoor er een bezuiniging op deze kosten is gerealiseerd.

kapitaalslasten

De kapitaallasten betreffen de lasten inzake de renovatie en uitbreiding van de huisvesting van de Rekenkamer Rotterdam in 2006. De lasten zijn min of meer conform de begroting.

inkomsten

bijdrage gemeente Rotterdam

De rekenkamer is onderdeel van de gemeente Rotterdam. Naast haar activiteiten voor de gemeente Rotterdam heeft de rekenkamer ook nog de mogelijkheid om de rekenkamerfunctie bij andere gemeenten in te vullen. De daarbij gegenereerde inkomsten zijn extra en verlagen de uiteindelijke kosten voor de gemeente Rotterdam. Het toegezegde bedrag van € 44k is in deze post verwerkt.

bijdrage gemeente Barendrecht

Dit betreft de vergoeding van de gemeente Barendrecht ten behoeve van de uitoefening van de rekenkamerfunctie in Barendrecht. In 2013 zijn er meer onderzoeksuren besteed dan begroot. Hierdoor is de opbrengst hoger dan begroot.

bijdrage gemeente Lansingerland

Dit betreft de vergoeding van de gemeente Lansingerland ten behoeve van de uitoefening van de rekenkamerfunctie in Lansingerland. In 2013 zijn er meer onderzoeksuren besteed dan begroot. Hierdoor is de opbrengst hoger dan begroot.

overige inkomsten

De overige inkomsten betreffen extra gegenereerde inkomsten in verband met de detachering van een medewerker, verrichtte werkzaamheden voor de Nederlandse Antillen en nagekomen baten in verband met voorgaande jaren.

resultaat

Het resultaat 2013 bedraagt € 34k positief. Hetgeen wordt veroorzaakt door een tweetal incidentele meevallers, enerzijds zijn er kosten niet doorbelast vanuit het concern Rotterdam en anderzijds zijn er meer opbrengsten gegenereerd bij de omliggende gemeenten. De rekenkamer heeft aan de gemeenteraad voorgesteld om dit resultaat toe te voegen aan de egalisatiereserve van de rekenkamer. Medio 2014 zal de gemeenteraad hierover definitief beslissen.

toevoeging / onttrekking aan reserve

Aan het eind van het jaar 2013 bleek dat de rekenkamer een aantal incidentele meevallers had, waardoor er in plaats van een verwacht negatief saldo een positief saldo van € 34k ontstaan is. De begrote onttrekking vanuit de reserve is dan ook niet nodig geweest.

6-3 balans

tabel 6-2: balans per 31 december 2013 (€)

activa	2013	2012	passiva	2013	2012
vaste activa	148.000	198.000	vaste passiva	279.163	392.319
<i>materiële vaste activa</i>	148.000	198.000	<i>eigen vermogen</i>		
			bestemmingsreserves	131.163	194.319
			<i>vreemd vermogen</i>		
			langlopende schulden	148.000	198.000
vlottende activa	2.722.087	1.551.370	vlottende passiva	2.590.924	1.357.051
<i>kortlopende vorderingen</i>			<i>kortlopende schulden</i>		
debiteuren	195.253	100.075	bank-, girosaldi	2.475.932	1.093.920
overlopende activa	2.526.707	1.450.903	crediteuren	4.692	85.715
<i>liquide middelen</i>			overlopende passiva	110.300	177.416
kas-, bank-, girosaldi	127	392			
totaal activa	2.870.087	1.749.370	totaal passiva	2.870.087	1.749.370

6-4 toelichting op de balans

activa

materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreft de investering van de renovatie en uitbreiding van de kantoorruimte aan de Meent (Minervahuis II). Eind 2006 is deze herhuisvesting afgerond en op de balans geactiveerd. In 2007 heeft de eerste afschrijving plaatsgevonden (10% van de aanschafwaarde).

debiteuren

Dit betreft de stand van de openstaande debiteuren (lees: openstaande verkoopfacturen) ultimo 2013.

overlopende activa

De overlopende activa betreft met name de vordering op de kostenplaats Concern Financien (onderdeel van het concern Rotterdam) inzake de budgetten 2012 en 2013. Het concern Rotterdam heeft er voor gekozen om deze jaarbudgetten niet fysiek over te maken maar te werken met een negatief banksaldo. Het gevolg is dat het banksaldo van de rekenkamer daardoor fors negatief is (zie ook de post 'Bank-, girosaldi' onder de noemer 'Vlottende passiva') en dat er anderzijds op deze balanspost een grote vordering openstaat op het concern. Naar verwachting zal in het jaar 2014 een afrekening gaan plaatsvinden.

Verder bestaat deze post nog uit de vordering op het BTW Compensatiefonds over het jaar 2013 als ook enkele vooruitbetaalde kosten t.b.v. het jaar 2014 inzake huur gebouw, servicekosten en vooruitbetaalde NS-abonnementen.

kas-, bank-, girosaldi

Het saldo van de liquide middelen betreft het saldo van de kleine kas.

passiva

bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve van de Rekenkamer Rotterdam bestaat uit een egaliseringsreserve welk als doel heeft om de continuïteit van de onderzoeken te waarborgen. De reserve kent een maximum van 250k. In 2013 is het negatieve resultaat over het jaar 2012 onttrokken aan de reserve. Bij de jaarrekening 2013 is voorgesteld aan de gemeenteraad om het positieve resultaat van de rekenkamer toe te voegen aan de reserve.

langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen de financiering van de materiele vaste activa.

bank- en girosaldi

Het concern Rotterdam heeft de budgetten van de rekenkamer voor de jaren 2012 en 2013 nog niet overgemaakt, tot die tijd bekostigd de rekenkamer haar uitgaven vanuit haar negatieve banksaldo (renteloze bankrekening, onderdeel van gemeente Rotterdam). Naar verwachting zal in het jaar 2014 een afrekening plaatsvinden. (zie ook de post 'Overlopende activa' onder de noemer 'Vlottende activa').

crediteuren

De overige schulden betreffen de stand van de openstaande crediteuren (lees: openstaande inkoopfacturen) ultimo 2013.

overlopende passiva

De overlopende passiva betreft de overlopende kosten (kosten m.b.t. 2013 waarvoor een factuur in 2014 is ontvangen c.q. zal worden ontvangen).

6-5 verrekening 2013

Directeur en medewerkers van de rekenkamer zijn aangesteld bij de gemeente Rotterdam. Hun salaris en overige kosten (kantoorkosten e.d.) komen in eerste instantie ten laste van het budget van de Rekenkamer Rotterdam. Alle kosten die gemaakt worden voor de Rekenkamer Barendrecht of Rekenkamer Lansingerland worden vervolgens aan de betreffende gemeenten doorberekend.

In de begroting van de Rekenkamer Rotterdam staat het volledige budget wat in Barendrecht of Lansingerland beschikbaar is voor de rekenkamer als verwachte inkomsten vermeld. De jaarrekening vermeldt alleen het bedrag dat daadwerkelijk in rekening is gebracht in verband met de gemaakte kosten. Voor de berekening hiervan wordt gebruik gemaakt van drie kostensoorten:

- een basisbedrag dat de algemene kosten dekt (bestuurlijk overleg, jaarplan, jaarverslag etc.). De hoogte van dit basisbedrag is gerelateerd aan het aantal inwoners van de betreffende gemeente;
- kosten voor externe inhuur ten behoeve van het onderzoek bij de betreffende gemeente op basis van werkelijke kosten;
- er wordt een uurtarief in rekening gebracht voor het onderzoek bij de betreffende gemeente. Daartoe zijn in een kostenverdeelstaat alle kosten behoudens bovenstaande (maar inclusief ondersteuning en eventuele stagiaires) omgeslagen naar het totaal voor onderzoek beschikbare uren van de directeur, teamleiders en (senior) onderzoekers.

tabel 6-3: uurtarief (€)

functie	2011	2012	2013
directeur	209,5	208,5	215
teamleider	150,5	151,5	158
senior onderzoeker	107,0	108,5	114
onderzoeker	97,0	94,5	99,5

Rekenkamer Barendrecht

In 2013 zijn twee onderzoeken uitgevoerd. Het onderzoek naar het jongerencentrum is in 2013 afgerond. In de tweede helft van 2013 is gestart met een quick scan naar de decentralisatie jeugdzorg. Voor het onderzoek in 2013 zijn door de Rekenkamer Barendrecht de volgende bedragen begroot en gerealiseerd.

tabel 6-4: begroting en realisatie Rekenkamer Barendrecht (€)

jaar	begroot	gerealiseerd	resultaat	naar/van reserve	naar/van algemene middelen
2012	60.000	48.893	11.107	11.107	0
2013	60.000	73.864	-13.864	-13.864	0

De mate waarin de begroting wordt uitgeput, is afhankelijk van het aantal onderzoeksdagen dat de Rekenkamer Barendrecht feitelijk realiseert in het begrotingsjaar. Door verschillen in omvang en diepgang, maar ook omdat onderzoeken anders lopen dan gepland, zal de realisatie vrijwel altijd afwijken van de begroting en zal er budget overblijven of tekort zijn. Om die reden beschikt de rekenkamer over een egalisatie-reserve met een maximale omvang van 40% van het budget. Is dit maximum bereikt, dan vloeit het resultaat terug naar de algemene middelen. In onderstaande tabel zijn de mutaties in de reserves weergegeven voor de periode 2006-2013.

tabel 6-5: ontwikkeling reserves Rekenkamer Barendrecht (€)

jaar	beginsaldo	mutatie	eindsaldo
2006	-	-	25.414
2007	25.414	-25.414	0
2008	0	+16.000	16.000
2009	16.000	+16.191	32.191
2010	32.191	+2.745	34.936
2011	34.936	-23.435	11.501
2012	11.501	+11.107	22.608
2013	22.608	-13.864	8.744

In onderstaande tabel is gespecificeerd welke bedragen door de Rekenkamer Rotterdam zijn gefactureerd voor onderzoek in 2013 ten behoeve van de Rekenkamer Barendrecht.

tabel 6-6: Rekenkamer Barendrecht, gefactureerde bedragen (€)

	uren	bedrag	gem. uurtarief
jongerencentrum	490	52.445,75	107,03
decentralisatie Jeugdzorg	149	16.447,50	110,76
basisbedrag 2013	-	4.971,00	-
totaal	639	73.864,25	-

Rekenkamer Lansingerland

In 2013 zijn twee onderzoeken uitgevoerd. Het onderzoek naar het economisch beleid is in 2013 afgerond. In de tweede helft van 2013 is gestart met een quick scan naar de civiele kunstwerken. Voor het onderzoek in 2013 zijn door de Rekenkamer Lansingerland de volgende bedragen begroot en gerealiseerd.

tabel 6-7: begroting en realisatie Rekenkamer Lansingerland (€)

jaar	begroot	gerealiseerd	resultaat	naar/van reserve	naar/van algemene middelen
2012	83.550	87.883	-4.333	-7.883	3.550
2013	84.750	87.502	-2.752	-2.752	0

De mate waarin de begroting wordt uitgeput, is afhankelijk van het aantal onderzoeksdagen dat de Rekenkamer Lansingerland feitelijk realiseert in het begrotingsjaar. Door verschillen in omvang en diepgang, maar ook omdat onderzoeken anders lopen dan gepland, zal de realisatie vrijwel altijd afwijken van de begroting en zal er budget overblijven of tekort zijn. Om die reden beschikt de rekenkamer over een egaliseringsreserve met een maximale omvang van 40% van het budget. Is dit maximum bereikt, dan vloeit het resultaat terug naar de algemene middelen. In onderstaande tabel zijn de mutaties in de reserves weergegeven voor de periode 2007-2013.

tabel 6-8: ontwikkeling reserves Rekenkamer Lansingerland (€)

jaar	beginsaldo	mutatie + of -	eindsaldo
2007	-	-	30.000
2008	30.000	+375	30.375
2009	30.375	-12.313	18.062
2010	18.062	+1.050	19.112
2011	19.112	13.708	32.820
2012	32.820	-2.533	30.287
2013	30.287	-2.752	27.535

In de volgende tabel is gespecificeerd welke bedragen door de Rekenkamer Rotterdam zijn gefactureerd voor onderzoek in 2013 ten behoeve van de Rekenkamer Lansingerland.

tabel 6-9: Rekenkamer Lansingerland, gefactureerde bedragen (€)

	uren	bedrag	gem. uurtarief
WMO	41,5	6.320,50	152,30
economisch beleid	533	61.219,50	114,76
civiele kunstwerken	127	14.122,75	111,20
basisbedrag 2013	-	5.839,00	-
totaal	701,5	87.501,75	-

7 onderzoeksplannen 2014

7-1 inleiding

Dit hoofdstuk bevat de onderzoeksplannen voor 2014 van de Rekenkamers Barendrecht, Lansingerland en Rotterdam. In de volgende paragrafen worden de onderzoeksonderwerpen voor 2014 nader toegelicht. Daar waar het gaat om onderzoeken die reeds in 2013 zijn gestart zal worden verwezen naar de paragrafen in hoofdstuk 1, 2 en 3, waarin de betreffende onderzoeken zijn toegelicht.

7-2 onderzoeksplan 2014 Rekenkamer Barendrecht

decentralisatie jeugdzorg

Dit onderzoek bevindt zich in de afrondende fase. Zie paragraaf 1-3 voor een toelichting op de inhoud van het onderzoek.

aanbestedingen

In 2014 zal de Rekenkamer Barendrecht een onderzoek uitvoeren naar aanbestedingen. Daarbij zal de focus liggen op de doelmatigheid van de aanbestedingen. In de afgelopen jaren is de complexiteit van het aanbestedingsproces toegenomen. Europese aanbestedingen, maar ook het BAR-samenwerkingsverband dragen bij aan een toegenomen complexiteit. Hierdoor ontbreekt inzicht in de mate waarin het resultaat van de aanbesteding ook daadwerkelijk het beste resultaat is voor de realisatie van de beleidsdoelstellingen. Vragen als: 'welke kwaliteitseisen zijn opgenomen in de aanbestedingen' en 'sluiten de aanbestedingsvereisten aan bij de wensen van de raad' zijn voorbeelden van vragen die in het onderzoek aan bod kunnen komen.

7-3 onderzoeksplan 2014 Rekenkamer Lansingerland

quick scan civiele kunstwerken

Publicatie van dit onderzoek is gepland in april/mei 2014. Zie paragraaf 2-3 voor een inhoudelijke toelichting op dit onderzoek.

review onderwijshuisvesting

In 2014 zal de Rekenkamer Lansingerland een review uitvoeren op het doelmatigheids-onderzoek dat de gemeente op grond van artikel 213a van de gemeentewet uitvoert naar het beleidsterrein onderwijs. Dit onderzoek had het college van Lansingerland opgenomen in zijn onderzoeksplan 2013. De doelstellingen van het collegeonderzoek waren:

- 1 vaststellen of het begrote uitgavenniveau inclusief de geplande investeringen voor het beleidsveld onderwijs aansluit bij de beleidsambities van de gemeente Lansingerland;
- 2 vaststellen of de uitgaven voor onderwijs doelmatig worden besteed.

De review van de rekenkamer zal zich in ieder geval richten op de uitgevoerde werkzaamheden binnen de scope en reikwijdte van het collegeonderzoek. Daarnaast kan de rekenkamer in de review nog aanvullende werkzaamheden verrichten. Het is momenteel niet mogelijk om aan te geven wanneer de review gaat starten, aangezien de rekenkamer daarvoor afhankelijk is van de voortgang van het onderzoek door het college.

accommodatiebeleid

Ervan uitgaande dat de review onderwijshuisvesting van relatief beperkte omvang is en in 2014 kan worden afgerond, zal de rekenkamer medio 2014 ook een onderzoek starten naar de effecten van het gemeentelijk accommodatiebeleid op de vitaliteit van sportverenigingen. Bij aanvang van het onderzoek zal worden bepaald of een nadere afbakening naar binnen- of buitensportaccommodaties nodig is.

7-4 onderzoeksplan 2014 Rekenkamer Rotterdam

De Rekenkamer Rotterdam zal in 2014 de in tabel 7-1 opgenomen onderzoeken uitvoeren. Voor een deel betreft het onderzoeken die reeds in 2013 zijn gestart.

tabel 7-1: onderzoeksplan 2014

onderwerp	raadsverzoek	start	publicatie
oranjebonnen	ja	november 2013	medio 2014
integriteit subsidies	nee	oktober 2013	eind 2014
kindvriendelijke wijken	nee	december 2012	april 2014
jeugdzorg G4	nee	januari 2014	september 2014
parkeren	nee	februari 2014	eind 2014/begin 2015
verkiezingen	nee	januari 2014	maart 2014
riolering	nee	september 2014	voorjaar 2015
burgerparticipatie	nee	september 2014	begin 2015
kwaliteitssprong Zuid	nee	april 2014	eind 2014
thuiszorg	nee	augustus 2014	voorjaar 2015

kindvriendelijke wijken

Publicatie van dit onderzoek wordt in april 2014 verwacht. Zie paragraaf 3-10 voor meer informatie over dit onderzoek.

integriteit subsidies

Publicatie van dit onderzoek wordt in oktober 2014 verwacht. Zie paragraaf 3-11 voor meer informatie over dit onderzoek.

oranjebonnen

Dit onderzoek is reeds in november 2013 van start gegaan. Publicatie wordt in november 2014 verwacht. Zie paragraaf 3-12 voor meer informatie over dit onderzoek.

jeugdzorg G4

De Rekenkamer Rotterdam voert gezamenlijk met de rekenkamers van Amsterdam, Utrecht en Den Haag een onderzoek uit naar de invoering van de decentralisatie van de jeugdzorg. Het onderzoek zal zich richten op de vier gemeenten en worden

uitgevoerd door de desbetreffende rekenkamers. Het onderzoek in Rotterdam zal zich richten op de zogenaamde proeftuinen. In oktober 2013 hebben de rekenkamers van de G4, ter oriëntatie op focus en vraagstelling van het onderzoek, een werkconferentie georganiseerd met professionals uit de jeugdzorg die betrokken zijn bij de proeftuinen. De onderzoeksopzet is medio januari 2014 aan de gemeenteraad gestuurd.

De rekenkamer beoogt met dit onderzoek:

- 1 inzicht te bieden in de wijze waarop de gemeente zich voorbereidt op uitvoering van de jeugdzorgtaken die naar de gemeente worden gedecentraliseerd;
- 2 inzicht te bieden in de risico's voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de jeugdzorg die uit de proeftuinen naar voren komen;
- 3 te oordelen over de gemeentelijke voorbereiding op de beheersing van de geconstateerde risico's.

Publicatie van het onderzoeksrapport is gepland in september 2014.

parkeren

Conform het onderzoeksprogramma 2013 voert de rekenkamer het onderzoek naar het parkeerbeleid in Rotterdam uit. Op 17 februari 2014 heeft de rekenkamer de onderzoeksopzet openbaar gemaakt. Met dit onderzoek beoogt de rekenkamer een oordeel te geven over de mate waarin de gemeente Rotterdam parkeerproblemen doeltreffend en kosteneffectief aanpakt. Hierbij wordt met name de inzet van het instrument betaald parkeren onderzocht. Daarnaast gaat de rekenkamer na of er in de binnenstad sprake is van een succesvolle implementatie van de parkeerstrategie uit het verkeersplan 'Citylounge bereikt'. Publicatie van het rapport staat voor eind 2014 / begin 2015 gepland.

verkiezingen

De gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart 2010 kenden geen ordelijk verloop. Gevolg hiervan was dat er een hertelling van de stemmen moest plaatsvinden. De gemeente heeft naar aanleiding van de problemen rond de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 maatregelen genomen om toekomstige verkiezingen goed te laten verlopen. Op 19 maart 2014 vinden opnieuw gemeenteraadsverkiezingen plaats. De rekenkamer zal de voorbereidingen op- en het verloop van deze verkiezingen monitoren. Doel hiervan is vast te stellen of in de aanloop naar de verkiezingen voldoende maatregelen zijn genomen om een ordelijk verloop van de verkiezingen te waarborgen en vast te stellen of de verkiezingen op 19 maart daadwerkelijk een ordelijk verloop kennen. De rekenkamer zal direct na de verkiezingen rapporteren over haar bevindingen.

riolering

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van het riool en het grondwater in het algemeen. Een goed beheerd riool is van groot belang. De afvoer van vuil water is belangrijk voor de volksgezondheid en het milieu. Daarnaast heeft het riool invloed op de grondwaterstanden. Als het riool te weinig water afvoert, kan er (vuil) water op straat of in het oppervlaktewater komen. Als grondwater van buiten het riool het riool in lekt en het riool dit water snel afvoert, dan kan hierdoor de grondwaterstand lager komen te liggen. Bij een lagere grondwaterstand kunnen houten funderingspalen onder gebouwen droog komen te staan. Normaal kan er geen zuurstof bij de palen komen en rotten de palen niet. Als er echter zuurstof bij de palen komt gaan de palen rotten. Met spreekt dan van paalrot. Een goed onderhouden riool is dus van groot belang voor de fundering. Het onderhoud van het riool is kostbaar. In Rotterdam

betaalt elk huishouden minimaal € 180 aan rioolheffing. Het onderzoek van de rekenkamer zal zich richten op het beheer van het Rotterdamse riool.

Anders dan in het onderzoeksplan 2013 is vermeld, zal het onderzoek niet starten in het najaar 2013 en in het voorjaar 2014 gepubliceerd worden. Reden is dat de rekenkamer naar aanleiding van het raadsverzoek om onderzoek te doen naar de Bonnenpolder en de Oranjevuitenpolder gekozen heeft voor een andere prioritering van haar onderzoeken.

burgerparticipatie

Eind 2013 nam de gemeenteraad diverse besluiten ten aanzien van de versterking van burgerparticipatie, als onderdeel van het Rotterdammer gericht werken. Een van de besluiten is de verordening op de gebiedscommissies waarin naar aanleiding van een motie van de raad is vastgelegd dat de gebiedscommissies bij de opstelling van de gebiedsplannen voor de komende vier jaar interactieve besluitvorming moeten plegen. Het onderzoek van de rekenkamer is gericht op de wijze waarop gebiedscommissies hieraan invulling geven, wat de rol van de stad hierbij is en in welke mate de inbreng van burgers daadwerkelijk in de plannen is terecht gekomen. Het onderzoek zal starten als alle gebiedsplannen er eenmaal zijn en zal ongeveer zes maanden in beslag nemen.

kwaliteitssprong Zuid

Al enkele jaren wordt het nationaal programma Kwaliteitssprong Zuid uitgevoerd. Dit programma bevat drie pijlers (onderwijs, werk en wonen). Voor de realisatie van de doelen en inspanningen binnen deze pijlers is het programmabureau en het bestuur van het programma sterk afhankelijk van de medewerking van andere organisaties (scholen, bedrijfsleven, corporaties). In het onderzoek zal gekeken worden naar de wijze waarop met deze organisaties wordt samengewerkt en naar de eventuele hindernissen voor de realisatie van de doelstellingen van het programma. Het onderzoek start in de eerste helft van 2014 en zal naar verwachting in november 2014 tot publicatie leiden.

thuiszorg

In 2013 heeft de gemeente Rotterdam nieuwe contracten afgesloten met thuisorganisaties voor de levering van huishoudelijke verzorging. De nieuwe contracten gaan gepaard met een nieuwe werkwijze, waarbij cliënten niet langer een indicatie voor een aantal uur thuiszorg krijgen, maar in de indicatie voortaan de te realiseren resultaten staan vermeld. De zorgaanbieder krijgt de opdracht deze resultaten te realiseren. In hoeveel tijd en op welke wijze dat gebeurd, is aan de zorgaanbieder. Met de nieuwe werkwijze loopt de gemeente Rotterdam vooruit op landelijke bezuinigingen op de huishoudelijke verzorging per 2015. Daarnaast moet de nieuwe werkwijze leiden tot meer zelfredzaamheid en is het de bedoeling dat in het kader van social return mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet door de thuiszorgorganisaties. De rekenkamer zal in 2014 een onderzoek starten naar de effecten van de nieuwe werkwijze in de huishoudelijke verzorging. Het onderzoek zal starten in de tweede helft van 2014 en in 2015 tot publicatie leiden.

bijlagen

bijlagen

bijlage 1 publicaties

rapporten

Rekenkamer Barendrecht

- participatie of realisatie, besluitvorming en burgerparticipatie over een jongerencentrum in Barendrecht, 16 juli 2013

Rekenkamer Lansingerland

- grondige problemen, onderzoek naar de bedrijventerreinen in de gemeente Lansingerland, 5 september 2013

Rekenkamer Rotterdam

- theater maken, onderzoek naar het Cultuurhuis/Ons Huis, 10 januari 2013
- opvolgingsonderzoek re-integratie en voortijdig schoolverlaten, 24 januari 2013
- brief realisatie collegetargets 2012, 6 juni 2013
- brief het nieuwe stadion, 8 juli 2013
- doortimmerd!, onderzoek naar de ontwikkeling van het Timmerhuis, 16-7-2013
- uitkomen met inkomen, onderzoek naar beheersing uitkeringslasten, 29 oktober 2013
- brief egalisatiereserve BUIG-budget, 29 oktober 2013
- onderhoud in de steigers, onderzoek naar de huisvesting in het primair en speciaal onderwijs, 9 oktober 2013
- brief realisatie collegedoelstellingen 2010-2014, 19 december 2013

overige publicaties 2013

- jaarverslag 2012 – onderzoeksplan 2013, Rekenkamers Barendrecht, Lansingerland en Rotterdam, 28 maart 2013

artikelen 2013

- Evelien van Rij en Yiman Fung, Toezichtgat bij grondexploitaties, TPC, oktober 2013.
- Evelien van Rij, Integrated air quality and land use planning in the Netherlands, International Journal of law in the built environment (online publicatie) 2013.
- Evelien van Rij, Europese schone lucht, Bestuurskunde, 2013.
- Rolf Willemse, Kees de Waijer en Shona Dickson, De stadswacht als frontlijn-ambtenaar, Tijdschrift voor Toezicht, juni 2013.
- Rolf Willemse en Paul Hofstra, Bezuinigingen door minder ambtenaren?, TPC, augustus 2013.
- Nicole Kuijpers en Rolf Willemse, Beheersing van uitkeringslasten – de Rotterdamse aanpak, TPC, december 2013.

bijlage 2 financiële reserve Rotterdam

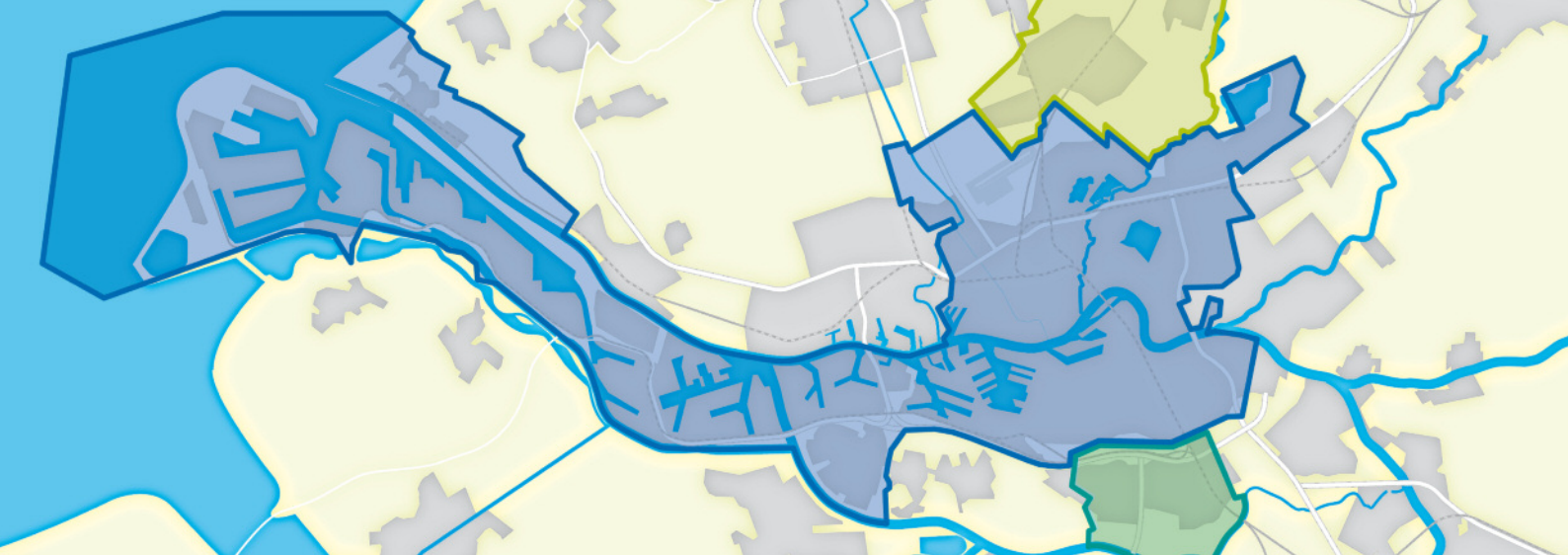
Onderstaande tabel geeft inzicht in de opbouw (toevoegingen en onttrekkingen) van de bij de jaarrekening 1999 ingestelde reserve.

tabel 7-2: opbouw reserves 2000-2013 (€)

	onttrekking	toevoeging	saldo
stand 31 december 1999			87.536
onttrekking 2000	37.616		
stand 31 december 2000			49.920
toevoeging 2001		36.639	
stand 31 december 2001			86.559
toevoeging 2002		58.592	
stand 31 december 2002			145.151
onttrekking 2003	50.870		
stand 31 december 2003			94.281
onttrekking 2004	85.771		
stand 31 december 2004			8.510
toevoeging 2005		93.182	
stand 31 december 2005			101.692
onttrekking 2006	37.000		
stand 31 december 2006			64.692
toevoeging 2007		58.000	
stand 31 december 2007			122.692
onttrekking 2008		57.000	
stand 31 december 2008			65.692
toevoeging 2009	76.000		
stand 31 december 2009			141.692
toevoeging 2010		0	
stand 31 december 2010			141.692
toevoeging 2011		52.471	
stand 31 december 2011			194.163
toevoeging 2012*		63.000	
stand 31 december 2012			131.163
toevoeging 2013**		0	
stand 31 december 2013			131.163

* € 23 afrondingsverschil

** Bij de jaarrekening 2013 is voorgesteld om het positieve resultaat van de rekenkamer toe te voegen aan de reserve van de rekenkamer. Daar de gemeenteraad hierover nog moet beslissen is dit bedrag nog niet toegevoegd aan de reserve.

Rekenkamer Rotterdam

Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

telefoon
010 - 267 22 42

info@rekenkamer.rotterdam.nl
www.rekenkamer.rotterdam.nl

cartografie
Mijs Cartografie en Vormgeving

basisontwerp, lay-out
DEWERF.com, Zuid-Beijerland

uitgave
Rekenkamer Rotterdam
maart 2014

ISBN/EAN:
978-90-76655-77-2